

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner samt arbetspensionslagarna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i sjukförsäkringslagen, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om sjömanspensioner och pensionslagen för den offentliga sektorn.

En del av förslagen i propositionen hänför sig till det mål i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering som gäller revidering av rehabiliteringssystemet utifrån rehabiliteringskommitténs förslag. Till övriga delar syftar förslagen till att förtydliga verkställandet och förbättra likabehandlingen av förmånstagarna och de som ansöker om förmåner.

Förutsättningarna för erhållande av partiell sjukdagpenning samt maximitiden för partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen föreslås bli ändrad. Syftet med ändringarna är att bidra till att människor stannar i arbetslivet och återgår till heltidsarbete.

Det föreslås att villkoren för beviljande av Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenningförmån ändras i de fall då personer är förhindrade att förvärvsarbeta, i fråga om rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid samt beträffande rehabiliteringspenning som betalas för tid i arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård. Samtidigt föreslås mindre ändringar i fråga om den retroaktiva ansökningstiden för rehabiliteringspenning och ansvarsfördelningen inom yrkesinriktad rehabilitering.

Det föreslås att förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering ändras i fråga om bedömningen av hur den som ansöker om rehabilitering har etablerat sig i arbetslivet. Dessutom föreslås det att det till arbetspensionslagarna fogas bestämmelser om avbrytande av rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg. Till både arbetspensionslagarna och den förmånslagstiftning som tillämpas av Folkpensionsanstalten fogas bestämmelser som möjliggör regressindrivning av rehabiliteringspenningförmåner mellan arbetspensionsanstalterna och Folkpensionsanstalten.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Sjukförsäkringslagen.....	5
2.1.1 Lagstiftning.....	5
2.1.2 Användning av partiell sjukdagpenning och bedömning av nuläget	7
2.2 Arbetsavtalslagen.....	12
2.3 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	12
2.3.1 Lagstiftning.....	12
2.3.2 Användning av rehabiliteringspenning och bedömning av nuläget	15
2.4 Arbetspensionslagstiftningen.....	20
2.4.1 Lagstadgade villkor för arbetspensionsrehabilitering, i synnerhet etablering i arbetslivet.....	20
2.4.2 Hur avbrott i arbetspensionsrehabiliteringen påverkar utbetalningen av rehabiliteringsförmån.....	23
2.4.3 Uppbörd till sjukförsäkringsfonden av en rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten beviljat retroaktivt.....	24
2.4.4 Ordalydelsen i bestämmelserna om ersättning av rehabiliteringskostnader	25
3 Målsättning.....	25
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	26
4.1 De viktigaste förslagen.....	26
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	26
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	26
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	28
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser.....	29
4.2.3.1 Konsekvenser för medborgarna	29
4.2.3.2 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen	30
4.2.3.3 Konsekvenser för sysselsättningen	31
5 Alternativa handlingsvägar.....	32
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	32
6 Remissvar	33
7 Specialmotivering.....	35
7.1 Sjukförsäkringslagen.....	35
7.2 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	37
7.3 Lagen om pension för arbetstagare	40
7.4 Lagen om pension för företagare	45
7.5 Lagen om pension för lantbruksföretagare.....	45
7.6 Lagen om sjömanspensioner.....	45
7.7 Pensionslagen för den offentliga sektorn.....	46

8 Ikraftträdande.....	46
9 Verkställighet och uppföljning	47
10 Förhållande till andra propositioner.....	47
10.1 Samband med andra propositioner.....	47
10.2 Förhållande till budgetpropositionen	47
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	47
LAGFÖRSLAG	49
1. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	49
2. Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	51
3. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	55
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	58
5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	60
6. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	62
7. Lag om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn	65
BILAGA	68
PARALLELLTEXT	68
1. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	68
2. Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	71
3. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	77
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	81
5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	85
6. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	89
7. Lag om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn	93

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Förslagen i propositionen hänför sig delvis till det mål i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering som gäller en reform av rehabiliteringssystemet utifrån rehabiliteringskommitténs förslag. Till övriga delar syftar förslagen till att förtydliga verkställandet och förbättra likabehandlingen av förmånstagarna och dem som ansöker om förmåner.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i september 2016 en kommitté för att dryfta en reform av rehabiliteringssystemet (nedan rehabiliteringskommittén) som hade till uppgift att bereda en totalreform av rehabiliteringssystemet inom hälso- och sjukvårdens olika delområden. Kommittén utarbetade en slutrapport ”Förslag till reform av rehabiliteringssystemet från kommittén som dryftar rehabiliteringsreformen” (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:412, referat på svenska), som bl.a. innehåller 55 förslag till en reform av rehabiliteringen som helhet.

Vid halvtidsöversynen och ramförhandlingarna den 29 april 2021¹ beslutade regeringen som en del av helheten för att förebygga invalidpension och sjukfrånvaro att regeringen fortsätter reformen av rehabiliteringen utgående från rehabiliteringskommitténs förslag. I samband med reformen stärks kontakten mellan sysselsättningstjänsterna och klientens vård- och rehabiliteringsväg. I reformen beaktas hur helheten av tjänster och förmåner främjar sysselsättningen. Socialförsäkringslagstiftningen revideras så att bl.a. kontrollpunkterna för sjukdagpenningensperioden, den partiella sjukdagpenningen och Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenning och partiella rehabiliteringspenning utvecklas med hänsyn till alla personer i arbetsför ålder. Syftet är att utveckla den nuvarande sjukdagpennings- och rehabiliteringsprocessen mot en aktiverande vårdpraxis och rehabilitering. De nya kontrollpunkter under sjukdagpenningsperioden vid 150 och 230 sjukdagpenningss dagar har satts i kraft genom lagen om ändring av 8 kap. 5 a § och 12 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen (1075/2021). På basis av halvtidsöversynen har man försökt utreda behoven av och möjligheterna att utveckla den partiella sjukdagpenningen och Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenning tillsammans med arbetsmarknadsparterna, Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts av social- och hälsovårdsministeriet i en trepartsarbetsgrupp. I arbetsgruppen ingick förutom representanter för social- och hälsovårdsministeriet också representanter för Akava ry, Pensionsskyddscentralen, Finlands näringsliv rf, Folkpensionsanstalten (FPA), Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Företagarna i Finland rf, STTK rf och finansministeriet.

Beredningsunderlaget finns på social- och hälsovårdsministeriets webbplats med identifieringskoden för lagberedningsprojektet, [STM152:00/2021](#).

¹ <https://vnk.fi:8443/documents/10616/63037755/Regeringens+riktlinjer+vid+halvtids%25C3%25B6versynen+29.4.2021.pdf/4567f32b-1633-933c-1cd6-21cd13f2d262?t=1636102766572>

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Sjukförsäkringslagen

2.1.1 Lagstiftning

Sjukdagpenning som betalas med stöd av sjukförsäkringslagen (1224/2004) ersätter inkomstbortfall för en 16—67-årig person som är försäkrad i Finland för den tid han eller hon är förhindrad att utföra sitt arbete på grund av arbetsoförmåga till följd av sjukdom. Samtidigt möjliggör sjukdagpenningen dels den sjukvård och det tillfrisknande som behövs för att bibehålla arbetsförmågan, dels en återgång till arbetet. Enligt 8 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen avses med arbetsoförmåga ett sådant av sjukdom framkallat tillstånd under vilket den försäkrade, medan sjukdomen varar, är oförmögen att utföra sitt vanliga arbete eller därmed nära jämförbart arbete.

Sjukdagpenning beviljas från och med den vardag som följer efter självrisktiden. Enligt 8 kap. 7 § i sjukförsäkringslagen är självrisktiden den dag då arbetsförmågan inträdde och de nio följande vardagarna. Om arbetsförmågan börjar på nytt på grund av samma sjukdom inom 30 dagar från det att den föregående dagpenningsperioden upphörde, ska sjukdagpenning betalas från och med följande vardag efter det att den försäkrade åter blir arbetsförmögen. Enligt 8 kap. 8 § i den lagen betalas sjukdagpenning högst till utgången av kalendermånaden före den månad då antalet dagpenningsdagar skulle uppgå till 300 dagar. Till denna maximitid räknas sjukdagpenningsdagarna för de två år som omedelbart föregått begynnelsepunkten för arbetsförmågan. En försäkrad har dock enligt 8 kap. 9 § 5 mom. rätt till sjukdagpenning på grund av samma sjukdom efter det att maximitiden gått ut, om han eller hon återvänder till förvärvsarbete och sjukdomen återkommer efter att tiden i arbete har varat minst 30 dagar utan avbrott. Då betalas sjukdagpenning för sammanlagt högst 50 vardagar (s.k. tilläggsdagar).

Lagstiftningen om partiell sjukdagpenning trädde i kraft vid ingången av 2007. Reformen utgick från tanken att deltidarbete under sjukfrånvaron gynnar rehabiliteringen och ett snabbare återupprättande av arbetsförmågan. Målet med reformen var att skapa ett system med partiell sjukdagpenning som ger möjlighet till individuell planering av återgången till arbetslivet och stöder personens återgång till sitt eget arbete efter en längre sjukfrånvaro. Framför allt syftade reformen till att på det sätt som avses i sjukförsäkringslagen stödja den arbetsförmögna egen strävan att återgå till arbetet och att skapa ett alternativ för sådana situationer där det är lämpligt med beaktande av personens återstående arbetsförmåga och förhållandena på arbetsplatsen. Vissa ändringar har senare gjorts i systemet med partiell sjukdagpenning. Vid ingången av 2010 ändrades lagen så att partiell sjukdagpenning blev möjlig genast efter den självrisktid som fastställts för sjukdagpenningen utan en föregående oavbruten sjukdagpenningsperiod på 60 dagar. Från ingången av 2014 förlängdes maximitiden för den partiella sjukdagpenningen från högst 72 vardagar till högst 120 vardagar.

Bestämmelser om förutsättningarna för att få partiell sjukdagpenning finns i 8 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen. Partiell sjukdagpenning kan betalas till en heltidsanställd arbetstagare eller företagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i sjukförsäkringslagen, om han eller hon utan att äventyra sin hälsa eller sitt tillfrisknande kan sköta en del av sina arbetsuppgifter. Rätt till partiell sjukdagpenning föreligger efter självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen eller efter sådan sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen. En förutsättning för beviljande av partiell sjukdagpenning är dessutom att arbetstagaren och arbetsgivaren avtalat om deltidarbete så att arbetstiden minskar med minst 40 och högst 60 procent. Avtalet om deltidarbete ska gälla hela den period för vilken partiell sjukdagpenning betalas. För att en företagare ska ha rätt till partiell sjukdagpenning krävs det att det arbete som företagaren utför i sitt företag minskar med minst 40 och högst 60 procent för

den period som partiell sjukdagpenning beviljas för. En förutsättning för beviljande av partiell sjukdagpenning är dessutom att deltidsarbetet planerats fortgå minst tolv vardagar utan avbrott.

Enligt 8 kap. 11 § 4 mom. i sjukförsäkringslagen avses med heltidsarbete förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid motsvarar den ordinarie arbetstid för en arbetstagare i heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen. Om det inte finns något kollektivavtal i branschen, ska arbetstiden jämföras med den på lag grundande ordinarie arbetstid som avses i 3 kap. i arbetstidslagen (872/2019). Om arbetstagaren samtidigt arbetar i två eller flera anställningsförhållanden på deltid, anses arbetet utgöra heltidsarbete om den sammanlagda arbetstiden är minst 35 timmar per vecka. Om en försäkrad som inte har ett ovan avsett anställningsförhållande på heltid och som inte är en företagare arbetar samtidigt i två eller flera anställningsförhållanden, är en förutsättning för beviljande av partiell sjukdagpenning enligt 8 kap. 11 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen att arbetstagaren kommer överens med sina arbetsgivare om att utföra sitt arbete på deltid så att den sammanlagda arbetstiden minskar på det sätt som avses ovan.

Enligt 8 kap. 12 § i sjukförsäkringslagen betalas partiell sjukdagpenning för högst 120 vardagar. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. Har den försäkrade varit arbetsför i tolv månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut. Dagar med partiell sjukdagpenning räknas inte in i maximitiden på 300 dagar för sjukdagpenningen. I tillämpningspraxis har det ansetts att bestämmelsen om s.k. tilläggsdagar till sjukdagpenningen också gäller partiell sjukdagpenning. När maximitiden på 120 vardagar gått ut är det således, om förutsättningarna uppfylls, möjligt att få partiell sjukdagpenning för högst 50 tilläggsdagar.

Bestämmelser om fastställande av och beloppet av sjukdagpenningen och den partiella sjukdagpenningen finns i 11 kap. i sjukförsäkringslagen. Beloppet av partiell sjukdagpenning är hälften av sjukdagpenningens belopp. Partiell sjukdagpenning kan betalas till personens arbetsgivare, om han eller hon på grundval av anställningsförhållandet får full lön och om det i anställningsvillkoren har avtalats att partiell sjukdagpenning betalas till arbetsgivaren i hans eller hennes ställe.

Sjukdagpenningsförmåner enligt sjukförsäkringslagen finansieras via sjukförsäkringsfondens arbetsinkomstförsäkring. Arbetsinkomstförsäkringen finansieras med statens andel, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och den försäkrades dagpenningspremie. Staten finansierar den andel av utgifterna för dagpenningsförmånens minimibelopp som överstiger beloppet av den försäkrades dagpenningsförmån som beräknas på basis av årsinkomsten. Dessutom finansierar staten fem procent av de dagpenningsförmåner som annars ska finansieras via försäkringen. Till övriga delar finansieras 52 procent av utgifterna med arbetsgivares sjukförsäkringsavgifter och 48 procent med dagpenningspremier som tas ut hos löntagare och företagare.

Premieprocentsatsen för sjukförsäkringens dagpenningspremie och arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift justeras årligen. År 2022 är arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 1,34 procent av den lön som utgör grund för arbetsinkomstförsäkringen. Sjukförsäkringens dagpenningspremie uppgår i fråga om en årsinkomst på minst 15 128 euro till 1,18 procent av lönen och företagarinkomsten. För företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare är dagpenningspremien 1,32 procent av den fastställda arbetsinkomsten. Dagpenningspremie tas inte alls ut på en årlig löneinkomst som understiger 15 128 euro och på fastställd arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare är dagpenningspremien 0,14 procent.

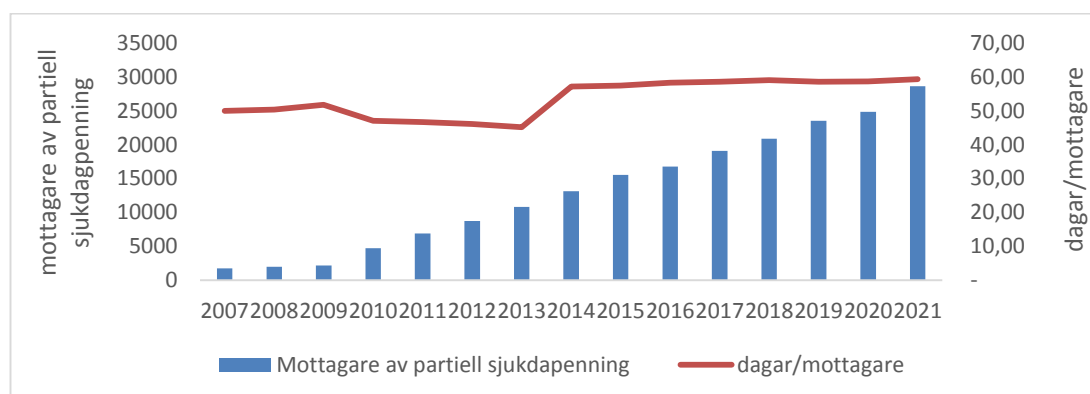
Statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen

Vid ansökan om partiell sjukdagpenning ska den försäkrade i enlighet med 2 kap. 1 § 8 mom. i statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen förete ett utlåtande över sin arbetsförmåga utfärdat av en företagshälsovårdsläkare som känner till den försäkrades arbetsuppgifter eller av någon annan läkare som känner till den försäkrades arbetsförhållanden samt över det att den försäkrade, så länge arbetsförmågan varar, kan utföra en del av sina arbetsuppgifter utan att hälsan eller tillfrisknandet äventyras. Dessutom ska den försäkrade förete det avtal om deltidsarbete som han eller hon ingått med sin arbetsgivare och av vilket framgår det arbetstidsarrangemang som parterna kommit överens om samt lönen för deltidsarbetet. En företagare ska förete en tillförlitlig utredning om att det arbete han eller hon utför i det egna företaget minskar till 40—60 procent jämfört med tidigare.

2.1.2 Användning av partiell sjukdagpenning och bedömning av nuläget

Användningen av partiell sjukdagpenning har ökat år för år. År 2021 betalades partiell sjukdagpenning till ca 28 600 mottagare för sammanlagt ca 1,67 miljoner dagar. Partiell sjukdagpenning betalades i genomsnitt för 58 vardagar per mottagare. År 2021 var det genomsnittliga beloppet av partiell sjukdagpenning ca 36 e/dag. Antalet mottagare beräknas öka ytterligare, år 2022 beräknas det finnas nästan 32 000 mottagare av partiell sjukdagpenning.

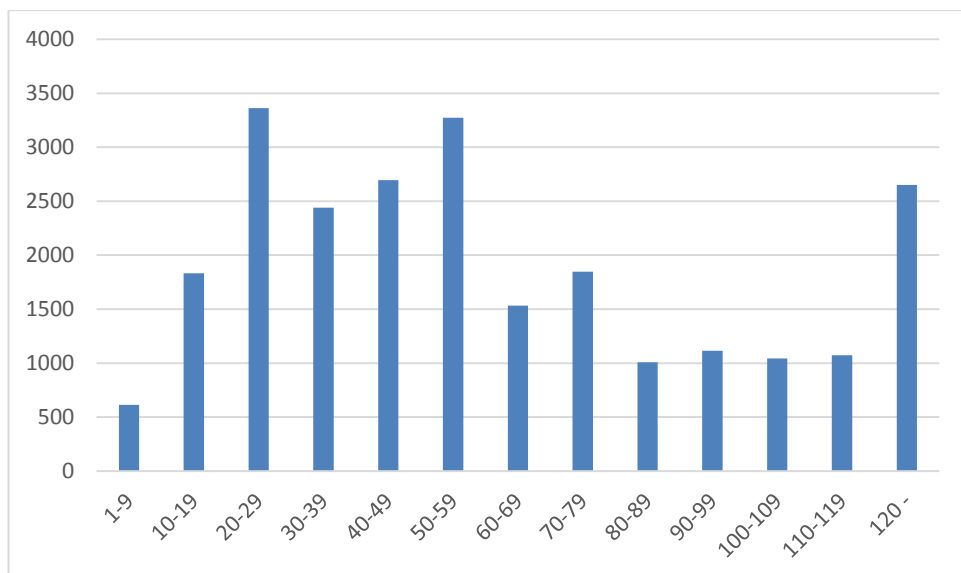
Figur 1. Användningen av partiell sjukdagpenning 2007—2021

Källa: Folkpensionsanstalten

Figuren visar antalet mottagare av partiell sjukdagpenning (vänstra axeln) samt det genomsnittliga antalet dagpenningdagar per mottagare (högra axeln) åren 2007—2021. Effekten av lagändringarna syns så att antalet förmånstagare år 2010 började öka, men antalet partiella sjukdagpenningdagar per mottagare minskade. Sedan ingången av 2010 har man kunnat få partiell sjukdagpenning genast efter självrisktiden. Från ingången av 2014 höjdes det maximala antalet dagar med partiell sjukdagpenning från 72 dagar till 120 dagar, varvid det genomsnittliga antalet dagar per mottagare ökade.

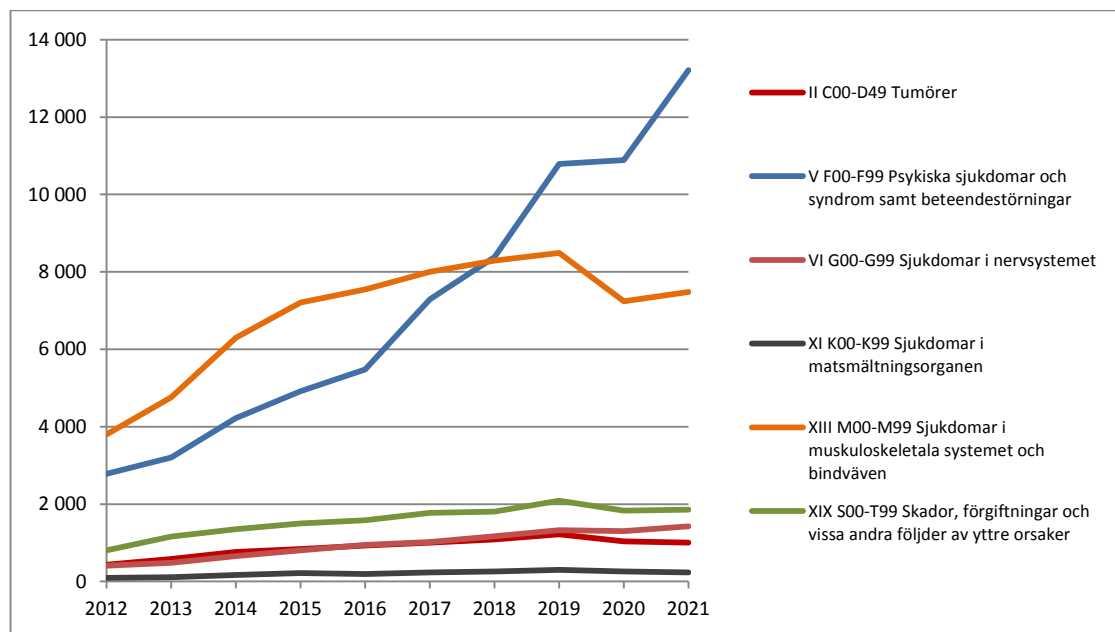
Figur 2. Varaktighet i fråga om den partiella sjukdagpenningen 2020

Källa: Folkpensionsanstalten

I figuren beskriver den vänstra axeln antalet perioder med partiell sjukdagpenning som börjat 2020 och staplarna deras varaktighet. Ungefär 11 % av alla inledda perioder med partiell sjukdagpenning varade maximitiden, dvs. 120 dagar.

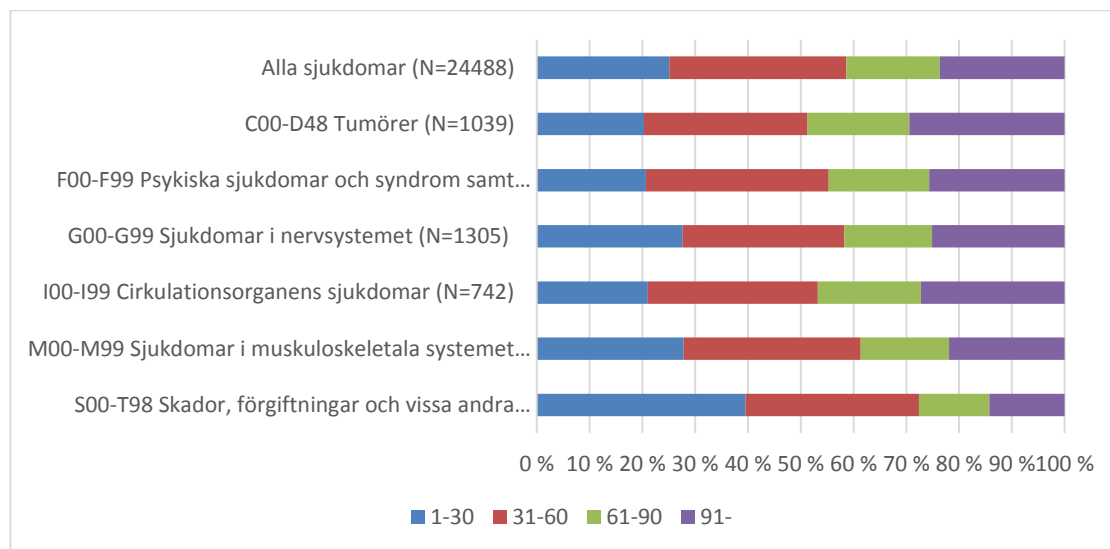
Figur 3. Inledda perioder med partiell sjukdagpenning enligt sjukdomshuvudgrupper åren 2012—2021

Källa: Folkpensionsanstalten

Den klart vanligaste orsaken till arbetsförmåga vid beviljande av partiell sjukdagpenning har varit psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar. Den näst vanligaste orsaken till arbetsförmåga har varit sjukdomar i det muskuloskeletala systemet, även om antalet har minskat sedan 2019.

Figur 4. Varaktigheten i fråga om inledda perioderna med partiell sjukdagpenning enligt sjukdomshuvudgrupper 2020

Källa: Folkpensionsanstalten

År 2020 hade till antalet flest långvariga perioder med partiell sjukdagpenning (över 90 dagar) beviljats på basis av psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (ca 2 800 perioder med partiell sjukdagpenning) samt på basis av sjukdomar i det muskuloskeletala systemet och bindväven (ca 1 600 perioder med partiell sjukdagpenning). På grund av arbetsförmåga till följd av dessa sjukdomar har det på det hela taget beviljats klart flest partiella sjukdagpenningar — oberoende av den beviljade periodens längd.

När man inom de olika sjukdomshuvudgrupperna granskar periodernas längder varade 27 % av de perioder som inletts på grund av sjukdomar i blodcirkulationsorganen i över 90 dagar och 26 % av de perioder som inletts på grund av psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar. I den sistnämnda gruppen framträdde särskilt depression (27 %) och återkommande depression (28 %).

I 29 % av de fall då partiell sjukdagpenning beviljades på grund av tumörer varade behovet av partiell sjukdagpenning i över 90 dagar. Den vanligaste diagnosen i denna grupp var bröstcancer. Av de partiella sjukdagpenningsperioder som inleddes på grund av bröstcancer varade 30 % i över 90 dagar.

I undersökningar har partiell sjukdagpenning konstaterats vara ett i förhållande till full sjukdagpenning verkningsfullt sätt att stödja en återgång till heltidsarbete och deltagande i arbete. Den partiella sjukdagpenningen har konstaterats minska användningen av full sjukdagpenning och

övergången till full invalid- eller sjukpension, öka senare deltagande i arbete samt sänka kostnaderna för arbetsförmåga². Däremot finns det inga forskningsdata om effekterna av de reformer som gäller den partiella sjukdagpenningen, såsom den förlängning av maximitiden för sjukdagpenning som genomfördes 2014.

Av dem som 2017 använde maximitiden för partiell sjukdagpenning (120 dagar) hade de flesta bakom sig minst en period av arbetsförmåga som ersatts med full sjukdagpenning före den senaste perioden av partiell sjukdagpenning. För något över hälften ackumulerades maximitiden för partiell sjukdagpenning av en sammanhängande period, för resten av två eller flera perioder. De som använt maximitiden hade fler fulla sjukdagpenningsdagar än genomsnittet under året före den senaste perioden med partiell sjukdagpenning, vilket berättar om mer långvariga och allvarliga problem med arbetsförmågan jämfört med andra som avslutat perioden med partiell sjukdagpenning. För dem som utnyttjat maximitiden började den senaste perioden med partiell sjukdagpenning mer sällan direkt från full sjukdagpenning jämfört med alla som avslutat den partiella sjukdagpenningsperioden. Detta kan tyda på att man hade prövat på en återgång till arbete på heltid eller rehabilitering för den senaste perioden som slutade efter maximitiden.³

Största delen av dem som utnyttjade maximitiden för partiell sjukdagpenning 2017 fortsatte omedelbart efter den sista perioden med partiell sjukdagpenning i arbete utan att få andra förmåner⁴. Men när situationen granskades efter en uppföljningsperiod på ett år minskade sannolikheten för att personen var i arbete.⁵

Även om maximitiden för partiell sjukdagpenning för största delen räcker till för att återställa full arbetsförmåga, finns det situationer där den nuvarande maximitiden för partiell sjukdagpenning är otillräcklig. Då skulle personen klara av att fortsätta i deltidsarbete utan att äventyra sin hälsa eller sitt tillfrisknande, men ännu inte övergå till heltidsarbete. Vid verkställigheten har sådana situationer identifierats i synnerhet i fråga om cancersjuka, personer som väntar på operation och personer som återhämtar sig från operationen samt mentalvårdspatienter.

Enligt gällande lagstiftning föreligger rätt till partiell sjukdagpenning efter den självrisktid som följer på arbetsförmågan eller efter den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen. I tillämpningspraxisen har det ansetts att om personen arbetar under självrisktiden, avbryter arbetet självrisktiden. Detta innebär i praktiken att personen för att få partiell sjukdagpenning måste vara helt borta från arbetet under självrisktiden och att det först därefter är möjligt att inleda deltidsarbete. I vissa situationer är det med tanke på personens hälsotillstånd onödigt att vara helt och hållet borta från arbetet och personen skulle kunna inleda deltidsarbetet genast från det att arbetsförmågan konstaterades. Ofta har personens arbetsförmåga redan en längre tid varit nedsatt i en sådan situation och i bakgrunden kan det finnas korta perioder av sjukfrånvaro.

² Se t.ex. Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko & Perhoniemi Riku (2022): [Työssä jatkaminen ja sosiaaliturvaetuudet osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen. Työpoliittinen aikakauskirja 2022; 65\(2\).](#)

³ Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko & Perhoniemi Riku (2022): [Työssä jatkaminen ja sosiaaliturvaetuudet osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen. Työpoliittinen aikakauskirja 2/2022; 65\(2\).](#)

⁴ En vecka efter att perioden med partiell sjukdagpenning upphörde arbetade ca 83%, 2% fick full sjukdagpenning och ca 11% fick delinvalidpension eller partiellt rehabiliteringsstöd.

⁵ Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko & Perhoniemi Riku (2022): [Työssä jatkaminen ja sosiaaliturvaetuudet osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen. Työpoliittinen aikakauskirja 2/2022; 65\(2\).](#)

Kravet på heltidsarbete före dagpenningsperioden, som är en förutsättning för den partiella sjukdagpenningen, hindrar erhållandet av partiell sjukdagpenning i situationer där den avtalade arbetstiden är något under arbetstiden för heltidsarbete i branschen. Dessutom varierar det timantal för heltidsarbete som avses i lagen beroende på bransch och arbets- eller tjänstekollektivavtal, eftersom heltidsarbete enligt sjukförsäkringslagen definieras utgående från vilken som är den ordinarie arbetstiden för en arbetstagare i heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen. Detta försvårar förverkligandet av en enhetlig beslutspraxis samt arbetstagarnas och arbetsgivarnas förståelse för villkoren för partiell sjukdagpenning.

2.2 Arbetsavtalslagen

I 2 kap. 11 a § i arbetsavtalslagen (55/2001) finns det bestämmelser om partiell sjukfrånvaro. Enligt den paragrafen finns bestämmelser om arbetstagares rätt till partiell sjukdagpenning och om det avtal om deltidarbete för viss tid som ligger till grund för den i 8 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen. Syftet med partiell sjukfrånvaro är att stödja arbetstagaren att stanna kvar i arbetslivet och på eget initiativ återgå till heltidsarbete. Avtalet om deltidarbete ingås på basis av en utredning om arbetstagarens hälsotillstånd.

Bestämmelser om lön för sjukdomstid finns i 2 kap. 11 § i arbetsavtalslagen. Om anställningsförhållandet har varat minst en månad, har arbetstagaren rätt att under den tid hindret varar få sin fulla lön till utgången av den nionde vardagen efter den dag han eller hon insjuknade, dock högst till dess arbetstagarens rätt att få dagpenning enligt sjukförsäkringslagen börjar. I ett anställningsförhållande som varat mindre än en månad har arbetstagaren på motsvarande sätt rätt att få 50 procent av sin lön.

Dessutom innehåller kollektivavtalen bestämmelser om löneutbetalning under tiden för sjukfrånvaro. Tiden för skyldigheten att betala lön och lönenivån varierar enligt olika kollektivavtal. För partiell sjukfrånvaro enligt 2 kap. 11 a § i arbetsavtalslagen betalas till arbetstagaren i praktiken lönen för deltidarbete och skillnaden mellan lönen för sjukdomstid i fråga om heltidsarbete och lönen för deltidarbete för den tid för vilken arbetsgivaren enligt kollektivavtalet är skyldig att betala lön för sjukdomstid. Således får en arbetstagare vars partiella sjukledighet infaller under lönebetalningsperioden för sjukdomstiden för denna tid en lön som motsvarar den normala lönen för sjukdomstiden. Den partiella sjukdagpenningen betalas då till arbetsgivaren till den del den inte överstiger andelen av den betalda lönen för sjukdomstiden. För den tid som inte omfattas av arbetsgivarens skyldighet att betala lön för sjukdomstid får arbetstagaren lön för deltidarbete och partiell sjukdagpenning.

2.3 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

2.3.1 Lagstiftning

Folkpensionsanstalten ordnar och betalar ersättning för rehabilitering samt tryggar rehabiliteringsklientens försörjning under rehabiliteringstiden enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005, nedan rehabiliteringslagen). I 6 § i rehabiliteringslagen finns det bestämmelser om ordnande av yrkesinriktad rehabilitering och om ansvarsfördelningen mellan Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna.

De för personer i arbetsför ålder viktigaste anordnarna av yrkesinriktad rehabilitering är Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna. Folkpensionsanstalten svarar framförallt för att yrkesinriktad rehabilitering ordnas för unga personer samt för personer i arbetsför ålder som

inte har etablerat sig i arbetslivet. Arbetspensionsanstalterna har huvudansvaret för den yrkesinriktade rehabiliteringen för personer som fortfarande är eller har varit i arbetslivet och vars kontakt till arbetslivet inte definitivt har avbrutits.

Enligt 6 § 2 mom. i den gällande rehabiliteringslagen är Folkpensionsanstalten inte skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om sådan har ordnats enligt arbetspensionslagarna. Utgångspunkten är att klienten inte kan välja vem som ordnar rehabiliteringen, utan genom hänvisningsförfarandet genomförs arbetsfördelningen enligt lagstiftningen mellan dem som ordnar rehabilitering. Innan Folkpensionsanstalten fattar beslut om yrkesinriktad rehabilitering ska den utreda om den försäkrade har rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna. I rehabiliteringslagen finns bestämmelser om förutsättningarna för betalning av rehabiliteringspenningförmån och om hur rehabiliteringspenningens belopp bestäms. Enligt 4 § i den lagen avses med rehabiliteringspenningförmån rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten, ersättning för uppehälle samt rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Folkpensionsanstalten betalar rehabiliteringspenning både för rehabilitering som anstalten själv ordnar och för annan lagstadgad rehabilitering som anges i lagen. I 3 kap. i rehabiliteringslagen finns bestämmelser om förutsättningar för rehabiliteringspenningförmån och i 4 kap. om rehabiliteringspenningens belopp och förhållande till andra förmåner. Syftet med rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning är att placera rehabiliteringsklienten i arbetslivet eller att göra det möjligt för honom eller henne att hålla sig kvar i eller återvända till arbetslivet. En 16—67-årig rehabiliteringsklient har rätt till rehabiliteringspenningförmån. En rehabiliteringsklient har rätt till rehabiliteringspenning för den tid då han eller hon på grund av deltagande i rehabilitering är förhindrad att arbeta för egen eller någon annans räkning. En rehabiliteringspenningförmån kan betalas högst till utgången av den kalendermånad då rehabiliteringsklienten fyller 68 år. En rehabiliteringsklient kan också få partiell rehabiliteringspenning, om han eller hon under rehabiliteringsdagen kan arbeta, men hans eller hennes arbetstid på grund av deltagande i rehabilitering har förkortats med minst 40 % av den dagliga normala arbetstiden.

Bestämmelser om finansieringen av utgifterna för rehabilitering finns i sjukförsäkringslagen. Enligt sjukförsäkringslagen är sjukförsäkringen finansiellt uppdelad i en arbetsinkomstförsäkring och en sjukvårdsförsäkring. Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenningförmåner hör till arbetsinkomstförsäkringen, som finansieras med statens andel samt arbetsgivarnas, löntagarnas och företagarnas försäkringspremier. Rehabiliteringstjänsterna hör i sin tur till sjukvårdsförsäkringen, vars finansiering staten, löntagarna och företagarna samt förmånstagarna svarar för.

Enligt 32 § i rehabiliteringslagen uppgår rehabiliteringspenningen till minst beloppet av den sjukdagpenning som rehabiliteringsklienten enligt sjukförsäkringslagen hade varit berättigad till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen när rehabiliteringen började. Beloppet av rehabiliteringspenningen bestäms utifrån den försäkrades årsinkomst. Rehabiliteringspenningens minimibelopp 2022 är 29,67 euro per vardag. Minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering är 34,23 euro per vardag. Den partiella rehabiliteringspenningens belopp är hälften av den fulla rehabiliteringspenningen. I rehabiliteringslagen finns också bestämmelser om hur rehabiliteringspenningen till pensionstagare bestäms.

Enligt 46 § i rehabiliteringslagen betalas rehabiliteringspenningen efter rehabiliteringsperioden in på ett av förmånstagaren angivet konto inom Europeiska unionen. Den första betalningsperioden omfattar de sex första vardagarna efter det att rätten till rehabiliteringspenning börjat och varje följande betalningsperiod 25 vardagar. Om rehabiliteringen genomförs i kortare perioder motsvarar betalningsperioden den genomförda perioden. Om den månatliga betalningsposten understiger minimibeloppet per dag enligt 35 §, betalas rehabiliteringspenningen inte ut. En förutsättning för betalning av rehabiliteringsförmån, rehabiliteringspenning och ersättning för

uppehålle är att rehabiliteringsklienten eller den som producerat rehabiliteringstjänsten lägger fram en utredning om att klienten deltagit i rehabiliteringen.

Betalningen av rehabiliteringspenningförmån föregås av en karenstid, vars längd bl.a. beror på rehabiliteringsåtgärden och vilken förmån rehabiliteringsklienten har fått innan rehabiliteringen inleddes. Karenstiden enligt rehabiliteringslagen är antingen 0, 1, 9 eller 30 dagar. Karenstiden på 30 dagar gäller situationer där den försäkrade får full pension när rehabiliteringen börjar.

För tryggnad av att den yrkesinriktade rehabiliteringen framskrider och rehabiliteringsklienten får sin försörjning kan rehabiliteringspenning också betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början (*väntetid*) samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder (*mellanliggande tid*). Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete eller av andra system som tryggar den grundläggande försörjningen. Rehabiliteringspenningen under väntetiden och den mellanliggande tiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, beräknat separat för vardera grunden, om det inte för tryggande av utkomsten och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid. I paragrafen finns också bestämmelser om förutsättningarna för betalning av rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid för yrkesinriktad rehabilitering av unga enligt 7 a § i rehabiliteringslagen. En försäkrad som med stöd av 20 § i rehabiliteringslagen får rehabiliteringspenning för unga har, med undantag för karenstiden, rätt till rehabiliteringspenning också för tiden mellan rehabiliteringsperioder samt för den tid som han eller hon väntar på ett rehabiliteringsbeslut eller på att rehabiliteringen ska börja. Rehabiliteringspenningen betalas då minskad med 20 procent.

Den retroaktiva ansökningstiden för rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar och för rehabiliteringsförmåner inom arbetspensionssystemet skiljer sig från varandra. Rehabiliteringspenning och ersättning för uppehålle enligt rehabiliteringslagen ska enligt 41 § 4 mom. i den lagen sökas inom fyra månader från den dag då förmånen önskas. För rehabiliteringsförmånerna inom arbetspensionssystemet gäller en retroaktiv ansökningstid på sex månader.

Rehabiliteringspenning har i enlighet med 19 § 3 mom. i rehabiliteringslagen också kunnat betalas för tiden för anpassningsträning som understöd av Social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA). STEA är en statsbidragsmyndighet som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. STEA svarar för behandlingen av ansökningar om understöd, beredningen av understödsförslag och betalningen av understöd som organisationer inom social- och hälsovården beviljas av avkastning av penningspelsverksamhet. STEA övervakar också användningen av understöden och utvärderar resultaten av den verksamhet som finansieras med understöden.

Anpassningsträningsverksamheten sträcker sig till de olika delsystemen i rehabiliteringssystemet, eftersom anpassningsträning ordnas av flera olika aktörer: Folkpensionsanstalten, kommunerna, sjukvårdsdistrikten samt de organisationer som får understöd från STEA. Sjukvårdsdistrikten erbjuder anpassningsträning som en del av rehabiliteringstjänsterna, men i varierande grad och i liten utsträckning. Dessutom kan sådana första infotillfällen eller temadagar om en specifik sjukdom eller störning/skada som sjukvårdsdistrikten ordnar, beroende på sjukvårdsdistriktet, förstås som anpassningsträning eller som en del av den. Sett ur sjukvårdsdistriktets perspektiv innebär anpassningsträningen information och kamratstöd efter det akuta insjuknandet.

STEA:s ledningsgrupp beslutade den 15 juni 2020 att termen anpassningsträning slopas i texter om användningsändamålen för understöden. År 2021 var enligt överenskommelse en över-

gångsperiod då Folkpensionsanstalten betalade rehabiliteringspenning för tiden för anpassningsträning som understöddes av STEA och reseersättningar för resekostnader som föranletts av deltagande i anpassningsträningen. Genom detta förfarande ville man säkerställa att föreningar och organisationer som ordnar anpassningsträningsskurser kan beakta STEA:s nya riktlinjer i sin verksamhet.

Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenning betalas enligt 18 § i rehabiliteringslagen också för annan lagstadgad rehabilitering. Rehabiliteringspenning kan beviljas för rehabilitering som ges med stöd av lagen om företagshälsovård, om rehabiliteringen ges på grund av problem med arbets- eller förvärvsförmågan som har konstaterats inom företagshälsovården och arbetsgivaren eller företagaren deltar i kostnaderna för rehabiliteringen. Rehabiliteringen ska behövas för att klienten ska kunna hålla sig kvar i arbetslivet, återvända till arbetslivet eller komma ut i arbetslivet. I rehabiliteringslagen ställs för närvarande inga andra förutsättningar för beviljande av rehabiliteringspenning för arbetsprovning enligt lagen om företagshälsovård.

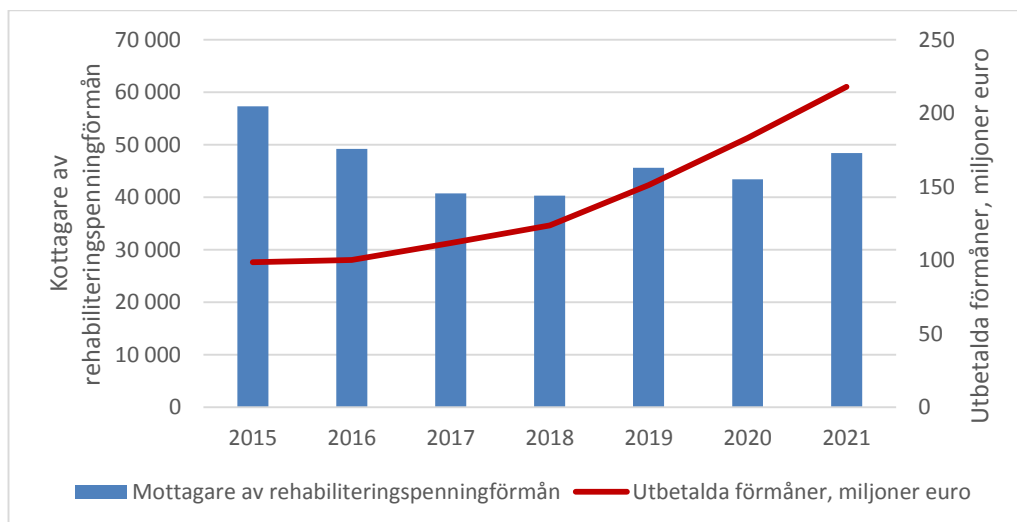
Syftet med företagshälsovården är att förebygga sjukdomar och olycksfall i anslutning till eller som följd av arbetet och främja arbetstagarnas hälsa och arbets- och funktionsförmåga. Med stöd av 12 § 1 mom. i lagen om företagshälsovård omfattar den lagstadgade företagshälsovården bl.a. uppföljning och främjande av en handikappad arbetstagares möjligheter att klara sig i arbetet, planering och genomförande av åtgärder som bevarar och främjar arbetsförmågan samt vid behov utredning av rehabiliteringsbehovet. Om arbetstagarens arbetsförmåga inte kan stödjas tillräckligt genom arrangemang på den egna arbetsplatsen eller åtgärder inom företagshälsovården, ska företagshälsovården enligt behov hänvisa arbetstagaren till vård eller medicinsk eller yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av någon annan aktör.

Arbetsprovning enligt lagen om företagshälsovård är en åtgärd i ett tidigt skede inom den yrkesinriktade rehabiliteringen och den genomförs på rehabiliteringsklientens egen arbetsplats. Arbetsgivaren och företagshälsovården ansvarar för ordnandet och uppföljningen av arbetsprovningen. Under arbetsprovningen ändras personens arbetsuppgifter så att de motsvarar de behov som följer av personens hälsotillstånd eller så genomförs arbetet med hjälp av specialarrangemang, t.ex. genom att utnyttjar personliga hjälpmedel för arbetet.

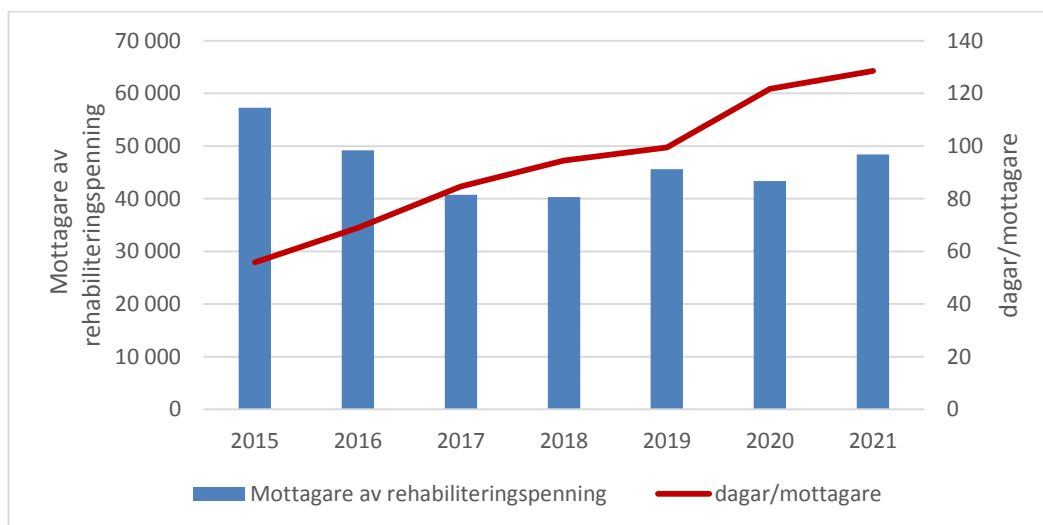
2.3.2 Användning av rehabiliteringspenning och bedömning av nuläget

Användningen av rehabiliteringspenning har ökat år för år. År 2021 fick 48 400 enskilda rehabiliteringsklienter rehabiliteringspenning, vilket var 11,5 % mer än året innan. Rehabiliteringspenning betalades till ett belopp av 218 miljoner euro, varav 72 miljoner euro betalades till dem som deltagit i rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten och 111 miljoner euro i rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringspenning för unga.

Figur 5. Antalet mottagare av rehabiliteringspenningförmån och utbetalt förmånsbelopp (miljoner euro) 2015—2021.

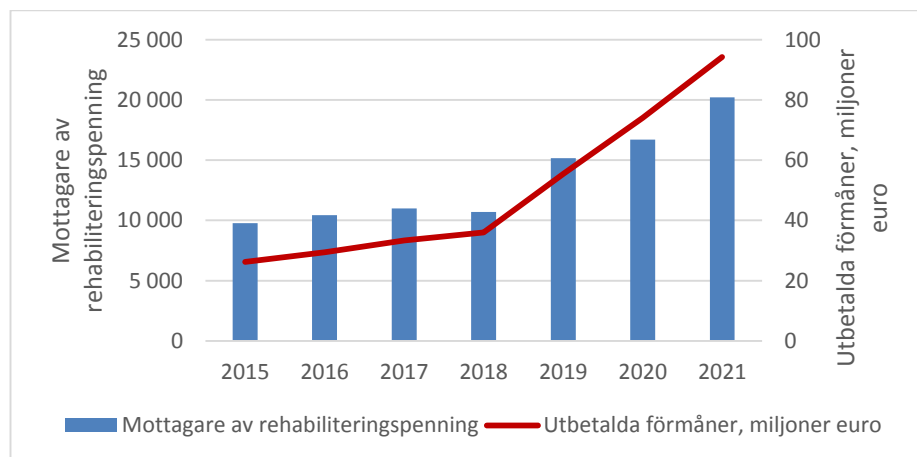

Figur 6. Mottagare av rehabiliteringspenningförmån och rehabiliteringspenning i form av dagar per mottagare 2015—2021.

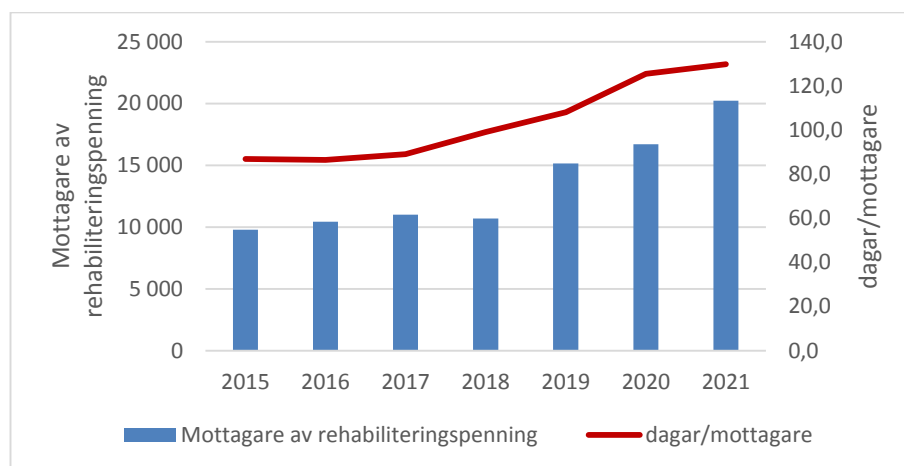

Antalet mottagare av rehabiliteringspenning sjönk avsevärt mellan 2015 och 2017, varefter det totala antalet mottagare har hållits ganska jämnt (fig. 5 och 6). Minskningen kan förklaras av att antalet rehabiliteringsklienter minskat inom den behovsprövade rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten, vilket i synnerhet berodde på att ordnandet av ASLAK-kurser upphörde på grund av regeringens sparåtgärder. Det utbetalda förmånsbeloppet och antalet ersatta dagar per rehabiliteringsklient har dock som helhet ökat jämnt.

Figur 7. Antalet mottagare av rehabiliteringspenningförmån för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering och utbetalt förmånsbelopp (miljoner euro) 2015—2021.

Figur 8. Antalet mottagare av rehabiliteringspenning för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering och rehabiliteringspenning i form av dagar per mottagare 2015—2021.

Antalet personer som får rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten och det utbetalda förmånsbeloppet har ökat stadigt fram till 2018 och kraftigare sedan 2019 (bild 7 och 8). Från ingången av 2019 omfattade lagändringen om yrkesinriktad rehabilitering för unga också nya rehabiliteringsklienter. Rehabiliteringspenning betalas för yrkesinriktad rehabilitering av unga även för väntetider och mellanliggande tider utan maximitider. Antalet mottagare av rehabiliteringspenning har också kunnat påverkas av lagändringen från 2014 gällande Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabilitering, som har gjort att även nedsatt studieförmåga och rehabiliteringsklientens situation som helhet har kunnat beaktas vid bedömningen av förutsättningarna för beviljande av yrkesinriktad rehabilitering.

År 2020 fick 256 personer rehabiliteringspenning för anpassningsträning som finansierades med tipsmedel. År 2019 fick 389 personer rehabiliteringspenning. År 2018 var motsvarande siffra 375 och år 2017 var den 315. Under övergångsperioden, dvs. 2021, beviljades 256 personer rehabiliteringspenning. År 2022 kan rehabiliteringspenning ännu sökas och beviljas för kurser som genomförts under 2021 samt i de fall där anpassningsträning som inleddes 2021 fortsatte över årsskiftet. Det finns inte motsvarande statistiska uppgifter om rehabiliteringsresor som ersatts.

År 2021 beviljades rehabiliteringspenning för rehabilitering enligt lagen om företagshälsovård till sammanlagt 626 personer. I dessa fall var rehabiliteringen som ordnades med stöd av lagen om företagshälsovård oftast en kurs för folk som vill förbättra sin kondition eller arbetsprovning på den egna arbetsplatsen. Rehabiliteringspenning betalas ofta till arbetsgivaren med stöd av 47 § i rehabiliteringslagen för rehabilitering enligt lagen om företagshälsovård, eftersom arbetsgivaren betalar lön för rehabiliteringstiden.

I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ingår en skrivning om att rehabiliteringen utvecklas utifrån rehabiliteringskommitténs arbete och att rehabiliteringssystemet reformeras på basis av rehabiliteringskommitténs förslag.

En totalreform av rehabiliteringssystemet gjordes 2005, då bestämmelserna om rehabilitering och rehabiliteringspenning slogs samman. Sedan dess har rehabiliteringen utvecklats och förändrats. Det sätt på vilket rehabiliteringstjänsterna genomförs har förändrats i en mer individuell och flexibel riktning. De nuvarande bestämmelserna om rehabiliteringspenning motsvarar inte den utveckling som skett inom rehabiliteringstjänsterna. Tryggandet av försörjningen med rehabiliteringspenning under rehabiliteringstiden motsvarar inte behovet av tjänster utan kan t.o.m. vara ett hinder för att delta i rehabilitering eller förbinda sig vid den.

Både full rehabiliteringspenning och partiell rehabiliteringspenning berörs av samma ändringsbehov, som i huvudsak hänför sig till en tryggad försörjning i synnerhet för personer som är arbetslösa eller som har atypiska anställningsförhållanden, särskilt under tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Undersökningar visar att en tryggad försörjning är central för en framgångsrik rehabilitering. En lyckad rehabiliteringstjänst har varit kopplat till en upplevelse av tillräcklig utkomst⁶ och å andra sidan har otillräcklig utkomst kommit fram som en faktor som har försvårat rehabiliteringen.⁷

Den nuvarande ordalydelsen i 6 § 2 mom. i rehabiliteringslagen, enligt vilken Folkpensionsanstalten inte är skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om sådan har ordnats enligt arbetspensionslagarna, har visat sig lämna rum för tolkning vid tillämpningen av lagen. Tolkningen av momentet i fråga enligt dess ordalydelse medför oklarhet i fråga om vem som ansvarar för yrkesinriktad rehabilitering i situationer där arbetspensionsanstalten har gett personen ett förhandsbeslut om rätt till arbetspensionsrehabilitering men yrkesinriktad rehabilitering ännu inte har ordnats för klienten med stöd av arbetspensionslagarna eller då arbetspensionsanstalten har avslagit klientens rehabiliteringsplan. Momentet i fråga är oklart med tanke på ansvarsfördelningen och orsakar onödig behandling hos flera myndigheter och besvärsinstanser, vilket leder

⁶ Haapakoski Kaisa, Åkerblad Leena, Tolvanen Asko och Mäntysaari Mikko (2020): [Folkpensionsanstalten sysselsättningsfrämjande yrkesinriktade rehabilitering Förutsättningar för en fungerande tjänst. Social trygghet och hälsa: rapporter 22 | 2020.](#) (sammandrag på svenska)

⁷ Åkerblad Leena, Haapakoski Kaisa, Tolvanen Asko, Mäntysaari Mikko, Ylistö Sami ja Kannasojä Sirpa (2018): [Personcentreringens villkor. Utvärdering av FPA:s yrkesinriktade rehabiliteringsutredning. Social trygghet och hälsa, undersökningar 154/ 2018,](#) s. 74. (sammandrag på svenska)

till att kunderna upplever frustration. Enligt bestämmelsens ordalydelse ska Folkpensionsanstalten ordna rehabilitering för en person i situationer där yrkesinriktad rehabilitering ännu inte har ordnats med stöd av arbetspensionslagarna. Detta leder till situationer som är oändamålsenliga med tanke på ansvarsfördelningen inom yrkesinriktad rehabilitering där Folkpensionsanstalten ordnar och ersätter rehabilitering även om personen omfattas av rehabilitering som tillhandahålls inom arbetspensionssystemet.

Innehållet i och ramvillkoren för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård har inte definierats tillräckligt i lagen med tanke på beviljandet av rehabiliteringspenning. I lagen fastställs inte maximitiden för rehabiliteringspenningsperioden för tiden för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård, innehållet i arbetsprövning som berättigar till rehabiliteringspenning eller dess förhållande till arbetspensionsrehabilitering. Bestämmelser om dessa specialvillkor kunde skapa klarhet i användningen av arbetsprövning och i att arbetsprövningen ordnas i rätt tid.

Enligt huvudregeln i 23 § 1 mom. betalas rehabiliteringspenning, med undantag för karenstiden enligt 25—27 §, för varje vardag som klienten har deltagit i rehabilitering, då rehabiliteringen inklusive resor varar minst fyra timmar och de facto hindrar klienten från att arbeta och få utkomst för den dagen. Detta innebär å ena sidan att en rehabiliteringsklient inte alls kan arbeta på en rehabiliteringsdag utan att förlora sin rätt till rehabiliteringspenning och å andra sidan att rehabiliteringstjänsterna ska planeras så att rehabiliteringsdagens längd inklusive resor alltid är minst 4 timmar, för att rehabiliteringsklienten ska ha rätt till rehabiliteringspenning.

Huvudregeln gäller inte rehabiliteringspenning som med stöd av 2 mom. betalas för rehabiliteringspenning för unga, yrkesinriktad rehabilitering eller utbildning som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a §. Rehabiliteringsdagens längd bedöms alltså inte heller för närvarande med stöd av 2 mom. när klienten deltar i yrkesinriktad rehabilitering för unga enligt 7 a §, i utbildning som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering eller när klienten är mottagare av rehabiliteringspenning för unga. I dessa situationer är det med tanke på utbetalningen av rehabiliteringspenningen tillräckligt att rehabiliteringsklienten är förhindrad att under rehabiliteringstiden utföra något annat arbete som kan jämföras med huvudsyssla än sådant som ingår i rehabiliteringen.

Rehabiliteringen består för närvarande allt oftare av flera perioder, med mellanliggande tider i rehabiliteringshelheten. Osäkerheten i försörjningen under mellanliggande tid kan påverka klientens motivation att delta i rehabiliteringen.

Enligt huvudregeln i 24 § 1 mom. i rehabiliteringslagen förutsätts det att rehabiliteringsklienten under mellanliggande tid inte får utkomst av t.ex. arbete eller av andra system som tryggar den grundläggande försörjningen. Rehabiliteringspenning för mellanliggande tid betalas för högst tre månader per kalenderår. I enlighet med undantaget i 24 § 2 mom. i rehabiliteringslagen betalas rehabiliteringspenning till en rehabiliteringsklient som deltar i sådan yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a § i rehabiliteringslagen också för mellanliggande tid trots ovan nämnda begränsningar. Då säkerställs rehabiliteringsklientens utkomst för hela rehabiliteringstiden och klienten behöver inte ansöka om t.ex. arbetslöshetsförmåner för korta mellanliggande tider. Också i fråga om annan yrkesinriktad rehabilitering bör det bedömas om rätten till rehabiliteringspenning för mellanliggande tid ska säkerställas för hela rehabiliteringstiden, trots att rehabiliteringsklienten kan ha rätt till någon annan förmån.

I den yrkesinriktade rehabiliteringen för partiellt arbetsföra kunder kan enligt servicebeskrivningen ingå flexibilitet, när kundens arbetsförmåga inte möjliggör heltidsarbete. Då deltar klienten i rehabilitering t.ex. tre dagar i veckan. Betalningen av rehabiliteringspenningen är dock

bunden till deltagande i rehabilitering, vilket äventyrar klientens utkomst i en situation där hans eller hennes hälsotillstånd eller övriga helhetsituation inte möjliggör deltagande i rehabilitering fem dagar i veckan. I praktiken är klienten tvungen att hos Folkpensionsanstalten ansöka om andra förmåner som tryggar utkomsten för de övriga veckodagarna. Folkpensionsanstalten fastställer i fråga om vilka tjänster det är möjligt att använda flexibla dagar. För klienten kan de övergångar som sker mellan olika förmåner under rehabiliteringen medföra osäkerhet i fråga om försörjningens kontinuitet.

På rehabiliteringspenningen tillämpas för närvarande fyra olika långa självrisktider beroende på klientens situation. Situationen är svårtolkad ur klientens synvinkel och orsakar ibland oändamålsenliga situationer där klienter som deltar i samma rehabilitering har olika långa självrisktider för rehabiliteringspenningen. Det är t.ex. inte alltid möjligt för unga med låga inkomster och unga som saknar utbildning att delta i arbetsträning eller yrkeskurser inom yrkesinriktad rehabilitering på grund av avbrott i försörjningen. När det gäller rehabiliteringspenning till pensionstagare är självrisktiden 30 dagar. Rehabiliteringspenning till pensionstagare betalas således inte alls när en kund som får invalidpension eller rehabiliteringsstöd deltar i rehabilitering som varar mindre än 30 dagar.

Vissa förmåner som föregår rehabiliteringspenningen berättigar med stöd av 27 § i rehabiliteringslagen till att betalningen av rehabiliteringspenningen börjar utan självrisktid. Dessa förmåner är sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning, föräldradagpenning och arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Grundläggande utkomststöd som tryggar försörjningen för de ekonomiskt mest utsatta hör inte till dessa förmåner. Ett avbrott som beror på självrisktiden kan försvåra klientens deltagande i rehabilitering i sådana situationer där klienten före rehabiliteringen får grundläggande utkomststöd.

Enligt Folkpensionsanstaltens statistiska uppgifter avslogs 45 ansökningar om rehabiliteringspenning år 2021 på grund av försenad ansökan. År 2019 avslogs 53 och år 2020 avslogs 38 ansökningar. I statistiken ingår inte sådana situationer där rehabiliteringspenningen har förkastats för viss tid och beviljats för viss tid. Dessutom kan det finnas sökande som på grund av försening inte alls har ansökt om förmånen.

Eftersom STEA har avstått från att bevilja understöd för anpassningsträning, kan rehabiliteringspenning inte heller längre beviljas på denna grund. Momentet i fråga har således blivit uppenbart onödigt. Så länge som 19 § 3 mom. i rehabiliteringslagen inte har upphävts, har kursdeltagarna dock möjlighet att först hos Folkpensionsanstalten ansöka om rehabiliteringspenning eller reseersättning och för det andra söka ändring i ett avslagsbeslut genom besvärinstanserna.

2.4 Arbetspensionslagstiftningen

Nuläget för arbetspensionslagstiftningen beskrivs och utvärderas nedan som en helhet i taget för tydlighetens skull.

2.4.1 Lagstadgade villkor för arbetspensionsrehabilitering, i synnerhet etablering i arbetslivet

Bestämmelser om arbetstagares rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna, dvs. arbetspensionsrehabilitering, finns i 25 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006). I de övriga arbetspensionslagarna finns en bestämmelse som till innehållet motsvarar 25 § i lagen om pension för arbetstagare om rätten till arbetspensionsrehabilitering (22 § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 42 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 25 § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) och 22 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016)).

En arbetstagare, företagare eller lantbruksföretagare som uppfyller de lagstadgade förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering kan ha rätt till arbetspensionsrehabilitering. Syftet med arbetspensionsrehabilitering är att förhindra arbetsförmåga som hotar en person, skjuta upp denna risk så att den senareläggs eller återställa personens arbetsförmåga så att det är möjligt att fortsätta i arbetet eller återvända till arbetslivet. Målen för arbetspensionsrehabilitering hänför sig således alltid till möjligheterna för rehabiliteringstagaren att arbeta, och rehabiliteringen är avsedd för personer som är i arbetslivet eller som trots ett tillfälligt avbrott i arbetet fortfarande har tillräcklig kontakt till arbetslivet.

Enligt 25 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare har en arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om 1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsförmåga enligt 35 § 1 mom., 2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 76 § har minst ett visst belopp försäkrade arbetsinkomster (enligt lagen minst 25 133, 40 euro enligt 2004 års nivå, vilket enligt 2022 års nivå är 37 725, 23 euro), och 3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas enligt 25 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgång till arbete. Vid bedömningen av ändamålsenligheten beaktas dessutom enligt bestämmelsen huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

I 25 § 3—5 mom. i lagen om pension för arbetstagare ingår vissa kompletterande bestämmelser: I 3 mom. definieras vad som avses med risk för arbetsförmåga. I 4 mom. fastställs det att den i 1 mom. 2 punkten avsedda granskningstiden för återstående tid fastställs enligt tidpunkten för när rehabiliteringsansökan blivit anhängig, dvs. som om arbetstagaren hade blivit arbetsförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering. I 5 mom. finns bestämmelser om rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. och således får invalidpension när han eller hon ansöker om rehabilitering.

För att få arbetspensionsrehabilitering ska en sökande i arbetsför ålder uppfylla alla de villkor som anges i 25 § 1 mom. 1—3 punkten i lagen om pension för arbetstagare eller i motsvarande bestämmelse i en annan tillämplig arbetspensionslag. En förutsättning för att rehabilitering ska beviljas är dessutom att rehabiliteringen är ändamålsenlig. Bedömningen av rehabiliteringens ändamålsenlighet utgör således en del av helhetsbedömningen av rätten till rehabilitering och innebär, i enlighet med 2 mom. i samma bestämmelse, att man förutser rehabiliteringens individuella inverkan på den sökandes arbetskarriär i fortsättningen. Arbetspensionsrehabilitering anses i princip vara ändamålsenlig, om rehabiliteringen leder till att den sökande fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd, återgång till arbete med hjälp av rehabilitering eller om rehabiliteringen skjuter upp den sökandes pensionering och därmed sparar på pensionsutgifterna. Rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms dock alltid också mot den sökandes individuella omständigheter som nämns i 25 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare. I enlighet med etablerad tillämpningspraxis gäller bedömningen av ändamålsenligheten både rätten till rehabilitering och rehabiliteringsplanen och åtgärderna för arbetspensionsrehabilitering, som man strävar efter att granska också som en helhet.

Kravet i 25 § 1 mom. 2 punkten i lagen om pension för arbetstagare på att den som ansöker om rehabilitering under granskningstiden för återstående tid ska ha en miniminivå i försäkrade arbetsinkomster är redan i sig ägnat att rikta arbetspensionsrehabilitering till dem som har etablerat sig i arbetslivet. Under granskningstiden för återstående tid — dvs. under de fem kalenderåren före det år då rehabiliteringsansökan blev anhängig — ska den som ansöker om rehabilitering ha minst 37 725, 23 euro i försäkrade arbetsinkomster enligt 2022 års nivå. Även om detta villkor uppfylls, förutsätter beviljande av arbetspensionsrehabilitering dessutom att den som ansöker om rehabilitering har etablerat sig i arbetslivet. Denna fråga bedöms med stöd av 25 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare som en del av bedömningen av rehabiliteringens ändamålsenlighet.

I lagen finns inga bestämmelser om vad som avses med etablering i arbetslivet. Också motiveringarna till 25 § i lagen om pension för arbetstagare (RP 45/2005 rd.) är ganska begränsade när det gäller bedömningen av etableringen i arbetslivet. Enligt dem ska man i fråga om unga personer granska hur de har hunnit etablera sig i arbetslivet, varvid det beaktas för hur många år de har tjänat in arbetspension på grund av arbete. Dessutom hänvisas det i motiveringen till att beloppet av inkomster för återstående tid inte har någon avgörande betydelse när det redan har förflutit flera år sedan personens förvärsarbete upphörde. Bedömningen av etableringen i arbetslivet får också sitt innehåll genom etablerad tillämpningspraxis. I tillämpningspraxisen har etablering i arbetslivet inneburit att de som ansöker om rehabilitering har tjänat in arbetspensionsskydd under en skälig tid och att deras kontakt till arbetslivet inte har avbrutits.

Om det redan har gått ca 2—3 år sedan sökandens arbete har upphört, har det i tillämpningspraxis i allmänhet ansetts att kontakten till arbetslivet har avbrutits, och då är arbetspensionsrehabilitering inte ändamålsenlig. Det har i allmänhet ansetts att etableringen i arbetslivet har avbrutits t.ex. när den som ansöker om rehabilitering har varit arbetslös utan avbrott i minst 2 år innan rehabiliteringsansökan blev anhängig, liksom även när sökanden redan har fått maximibeloppet av inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning. Om den sökandes arbete de facto redan tidigare har upphört, har det i allmänhet inte ansetts tillräckligt att styrka t.ex. ett anställningsförhållandes giltighet eller de inkomster som eventuellt betalats när anställningsförhållandet upphört för att visa att etableringen i arbetslivet består. Bedömningen av en sökandes etablering i arbetslivet baserar sig dock alltid på den sökandes helhetssituation och förutsätter en helhetsbedömning av olika aspekter. T.ex. i fråga om ungdomar som har en kort tid i arbetslivet har man i tillämpningspraxisen särskilt betonat betydelsen av en helhetsbedömning av omständigheterna. Också en tid på 2—3 år är i sista hand bara en rekommendation när man bedömer om kontakten till arbetslivet har avbrutits hos den som ansöker om rehabilitering.

I den nuvarande lagstiftningen är utgångspunkten dels att möjliggöra en bedömning från fall till fall beträffande det, om den som ansöker rehabilitering har etablerat sig i arbetslivet, dels att förutsätta en sådan helhetsbedömning. Det här innebär samtidigt att arbetspensionsanstaltarnas avgöranden om sökandenas etablering i arbetslivet till sin karaktär blir fallspecifika och beroende av prövning. Detta är i sista hand fallet trots att det allmänna betydelseinnehållet i etableringen i arbetslivet samt huvudreglerna då det gäller bedömningen av etableringen i arbetslivet är vedertagna i tillämpningspraxisen för arbetspensionsrehabilitering. Utrymme för tolkning och prövning förblir i praktiken i synnerhet i situationer där den som söker rehabilitering har en kort arbetshistoria, små arbetsinkomster eller har varit borta från arbetslivet redan en tid innan rehabiliteringen söks. I dessa situationer kan det vara svårt både för de som ansöker om rehabilitering och anordnare av rehabilitering att förutse innehållet i det avgörande som gäller rätten till arbetspensionsrehabilitering. Detta gör det svårare att i synnerhet få en uppfattning om ansvarsfördelningen mellan arbetspensionsrehabilitering och Folkpensionsanstaltens rehabilitering.

Bedömningen av rehabiliteringens ändamålsenlighet förutsätter bl.a. att man överväger om de rehabiliteringsåtgärder som kommer i fråga realistiskt kan väntas ge sådana resultat som förutsätts för beviljande av arbetspensionsrehabilitering. Därför är det även i fortsättningen motiverat att bedöma om rehabiliteringen är ändamålsenlig utifrån varje sökandes individuella helhetsituation. Det skulle dock vara betydligt enklare än för närvarande att fastställa en sökandes tillräckliga anknytning till arbetslivet, om detta enligt rehabiliteringskommitténs förslag lösgörs från helhetsbedömningen av rehabiliteringens ändamålsenlighet och fogas till separata konkret verifierbara villkor. Då blir de avgöranden som gäller den sökandes anknytning till arbetslivet lättare att förutse än för närvarande, också under sådana omständigheter som för närvarande ser ut som gränsfall.

2.4.2 Hur avbrott i arbetspensionsrehabiliteringen påverkar utbetalningen av rehabiliteringsförmån

En arbetstagare har enligt 28 § i lagen om pension för arbetstagare rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete. Dessutom kan rehabiliteringspenning i enlighet med 31 § i lagen om pension för arbetstagare beviljas som rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för väntetiden och för tiden mellan rehabiliteringsperioder. En rehabiliteringsklient som får invalidpension har med stöd av 30 § i lagen om pension för arbetstagare rätt att utöver invalidpension få ett rehabiliteringstillägg som betalas för den tid den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan enligt lag också betalas för kortare tid än en månad.

I 34 § i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs det om tillämpning av förfarandebestämmelserna om invalidpension på rehabiliteringsförmåner. Enligt denna paragraf gäller bestämmelserna om betalning av invalidpension i lagen om pension för arbetstagare betalning av rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg, om inte något annat föreskrivs särskilt i lag. Bestämmelserna om förfarandet är uppbyggda på motsvarande sätt i de andra arbetspensionslagarna.

I arbetspensionslagarna föreskrivs det för närvarande särskilt om indragning av rehabiliteringsförmåner. Enligt 32 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare kan rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren dras in, om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering. Det finns däremot inga egna bestämmelser om avbrytande av rehabiliteringsförmåner, utan samma bestämmelser tillämpas som på avbrytande av utbetalning av invalidpension. Enligt 50 § i lagen om pension för arbetstagare kan utbetalningen av invalidpension avbrytas bl.a. om pensionstagaren utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar. Enligt 113 § i lagen om pension för arbetstagare betalas pension däremot till utgången av den kalendermånad under vilken rätten till pension har upphört.

När arbetspensionsrehabiliteringen avbryts föreligger det inte längre några sådana grunder för betalning av rehabiliteringsförmån som anges i lagen om pension för arbetstagare. De gällande bestämmelserna har tillämpats så att utbetalningen av en rehabiliteringsförmån avbryts om förmånstagaren avbryter rehabiliteringen eller annars inte längre uppfyller villkoren för betalning av förmånen. Utbetalningen av förmånen avbryts då från ingången av den månad som följer på den då grunden för avbrytandet uppkom. Enligt de tillämpningsanvisningar som Pensionskyddscentralen har utarbetat kan utbetalningen av rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg avbrytas för viss tid eller tills vidare, och utbetalningen av förmånen fortsätter när villkoren för betalning av förmånen enligt lagen åter uppfylls. Enligt tillämpningsanvisningarna kan man gå till väga på detta sätt t.ex. när rehabiliteringen avbryts för en längre tid än en månad

på grund av rehabiliteringsklientens hälsotillstånd eller när det har skett någon annan väsentlig förändring i rehabiliteringsklientens omständigheter.

I besvärinstansen har det upprepade gånger kommit in fall där pensionsanstalten har dragit in rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget efter att arbetspensionsrehabiliteringen avbrutits av orsaker som inte berott på rehabiliteringsklienten. Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden har i sina beslut (t.ex. TELK/1759/3001/2014 och TELK/1489/2021) konstaterat att det i dessa situationer inte fanns någon grund enligt 32 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare för indragning av en rehabiliteringsförmån, eftersom rehabiliteringsklienten inte hade vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbrutit sådan rehabilitering utan giltig orsak. Dessa fall torde för sin del kunna ses som ett bevis för att den gällande lagstiftningen inte erbjuder en tillräcklig och klar rättslig grund för avbrytande av förmåner inom arbetspensionsrehabilitering.

Avbrytande av en rehabiliteringsförmån ska i sak anses motiverat i en situation där de lagstadgade förutsättningarna för betalning av rehabiliteringsförmån för någon tid har upphört, men senare kan återgå. Detta har också varit utgångspunkten för tillämpningspraxisen för arbetspensionsrehabilitering. Det bör dock utfärdas närmare bestämmelser än för närvarande om avbrytande av rehabiliteringsförmåner enligt arbetspensionslagarna.

2.4.3 Uppbörd till sjukförsäkringsfonden av en rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten beviljat retroaktivt

Enligt 118 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare betalas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg som arbetspensionsanstalten beviljar retroaktivt till sjukförsäkringsfonden — som är en av Folkpensionsanstaltens fonder — till den del de motsvarar beloppet av den sjukdagpenning, partiella sjukdagpenning eller dagpenning vid smittsam sjukdom som Folkpensionsanstalten betalat för samma tid. Även andra arbetspensionslagar innehåller en motsvarande bestämmelse eller en hänvisning till tillämpningen av 118 § i lagen om pension för arbetstagare.

I 118 § i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs det också om vissa andra situationer där arbetspensionsanstalten betalar till sjukförsäkringsfonden som regress en förmån som den beviljatretroaktivt. Däremot finns det inga bestämmelser om ömsesidig regress i fråga om de rehabiliteringsförmåner som betalas ur arbets- och folkpensionssystemet. En förmån som betalats ut till ett för stort belopp till följd av att å rehabiliteringsförmåner beviljats samtidigt återkrävs för närvarande av förmånstagaren. År 2021 fattade Folkpensionsanstalten 180 beslut där rehabiliteringspenningen justerades på grund av den rehabiliteringspenning som arbetspensionsanstalten beviljat. Justeringsbesluten ger upphov till för stora utbetalningar, av vilket man kan dra slutsatsen att en del av dessa situationer har lett till återkrav av förmånstagaren. Det finns färre situationer där rehabiliteringspenning som arbetspensionsanstalten beviljar betalas ut till för stora belopp på grund av retroaktiv rehabiliteringsförmån som Folkpensionsanstalten beviljar, uppskattningsvis högst ca 30 per år vid alla arbetspensionsanstalter sammanlagt. Även om dessa indrivningssituationer bara uppstår tidvis, underlättas verkställigheten och förmånstagarens ställning, om återkrav av förmånstagaren kan undvikas genom att det ersätts med regressindrivning av rehabiliteringsförmåner mellan arbetspensionsanstalterna och Folkpensionsanstalten.

2.4.4 Ordalydelsen i bestämmelserna om ersättning av rehabiliteringskostnader

Enligt 26 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare kan arbetstagaren få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför. Också motsvarande bestämmelser i andra arbetspensionslagar har skrivits på samma sätt.

Försäkringsdomstolen har i sitt beslut (FörsD 27.5.2009/4167:2008) ansett att syftet med ordalydelsen i bestämmelsen inte är att ge pensionsanstalten prövningsrätt i fråga om ersättandet av de avsedda kostnaderna, om det är fråga om behövliga och nödvändiga kostnader för yrkesinriktad rehabilitering. Det är motiverat att ändra bestämmelsens ordalydelse så att den motsvarar etablerad rättspraxis genom att slopa det villkorliga uttrycket ”kan arbetstagaren få ersättning”.

3 Målsättning

Syftet med de förslag i sjukförsäkringslagen som gäller partiell sjukdagpenning är att utveckla möjligheterna att utnyttja partiell sjukdagpenning i vissa situationer. Avsikten med ändringarna är att bättre än för närvarande uppnå det allmänna målet för partiell sjukdagpenning, dvs. att personen stannar kvar i arbetslivet och återgår till heltidsarbete. Målet är att minska total frånvaro från arbetet i de situationer då deltidsarbete är möjligt med tanke på personens hälsotillstånd och tillfrisknande.

Syftet med de ändringar i rehabiliteringslagen som gäller rehabiliteringsförmån är att öka jämlikheten mellan klienterna och klargöra olika situationer som gäller rätten till förmåner. Målet är också att öka klientens engagemang i rehabiliteringen genom att trygga klientens utkomst med en rehabiliteringspenningförmån för hela rehabiliteringstiden och minska situationer där den försäkrade för att trygga försörjningen varit tvungen att alternera mellan olika förmåner, t.ex. en arbetslöshetsförmån och en rehabiliteringspenningförmån för att trygga försörjningen under rehabiliteringstiden.

Syftet med propositionen är också att förtydliga ansvarsfördelningen när det gäller ordnande av yrkesinriktad rehabilitering. Om en person omfattas av arbetspensionsrehabilitering, ansvarar arbetspensionsanstalten i första hand för åtgärderna inom den yrkesinriktade rehabiliteringen. En klar bestämmelse förenhetligar också genomförandet och främjar en jämlik behandling av de sökande och minskar sannolikt fallen av ändringssökande.

Med ändringarna som föreslås gällande kriterierna för arbetspensionsrehabilitering strävar man efter att förenkla och förtydliga verkställandet av arbetspensionsrehabiliteringen. Ett ytterligare mål är att göra avgörandena mer förutsägbara, beslutspraxisen enhetligare och likabehandlingen av dem som ansöker om förmåner större, i synnerhet i de situationer som för närvarande ser ut som gränsfall med tanke på kravet på etablering i arbetslivet för dem som ansöker om rehabilitering. I sin nya form erbjuder bestämmelsen också en tydligare grund än tidigare för arbetspensionsanstaltens och Folkpensionsanstaltens lagstadgade ansvarsfördelning inom yrkesinriktad rehabilitering.

Även de övriga ändringar som föreslås i fråga om arbetspensionsrehabilitering förtydligar verkställigheten och gör den smidigare. Bestämmelser om avbrytande av en rehabiliteringsförmån enligt arbetspensionslagarna ska utfärdas för att förtydliga förfarandet i situationer där rehabiliteringen avbryts men förutsättningarna för indragning av rehabiliteringsförmånen inte uppfylls. Syftet med det regressförfarande som föreslås mellan arbetspensionsanstalterna och Folkpensionsanstalten i fråga om rehabiliteringsförmåner är å sin sida att effektivisera behandlingen i vissa situationer där rehabiliteringsförmån beviljas retroaktivt genom att möjliggöra indrivning mellan anstalter i stället för att förmånstagaren återkrävs på en förmån.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att definitionen av heltidsarbete som är en förutsättning för partiell sjukdagpenning ändras så att heltidsarbete i regel avser arbete där den ordinarie arbetstiden är minst 30 timmar i veckan. Dessutom föreslås det att inledande av deltidsarbete redan under självrisktiden för sjukdagpenning inte ska hindra att självrisktiden löper ut och att partiell sjukdagpenning erhålls. Det föreslås att maximitiden för partiell sjukdagpenning förlängs till 150 vardagar.

Bestämmelsen om innehållet i Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabilitering föreslås bli ändrad så att Folkpensionsanstalten inte är skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om kunden har ett gällande förhandsbeslut av arbetspensionsanstalten om sin rätt till arbetspensionsrehabilitering.

Det föreslås att förutsättningarna för den rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten ändras så att utbetalningen av rehabiliteringspenningen inte längre i fortsättningen förutsätter att personen i fråga under tiden för sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses i 6 § är helt förhindrad att utföra sitt arbete på rehabiliteringsdagen.

Dessutom föreslås det rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden inom den yrkesinriktade rehabiliteringen om rehabiliteringsklienten inte får utkomst av arbete under den tiden.

Det föreslås att de lagstadgade förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering ändras i enlighet med rehabiliteringskommitténs förslag. En förutsättning för arbetspensionsrehabilitering är att den som ansöker om rehabilitering har arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna under de senaste 36 månaderna innan ansökan om rehabilitering anhängiggörs. Alternativt uppfylls villkoret om sökanden under denna tid har vårdat sitt barn. Villkoret ersätter den prövning enligt gällande lagstiftning som gäller etablering i arbetslivet.

Dessutom föreslås det att det till arbetspensionslagarna och till lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner fogas bestämmelser om regressin- drivning av rehabiliteringsförmåner och att det till arbetspensionslagarna fogas bestämmelser om avbrytande av sådana förmåner.

I sjukförsäkringslagens bestämmelse om föräldradagpenning föreslås en ändring till följd av inrättandet av välfärdsområden. Enligt förslaget ska skötseln av ett förtroendeuppdrag i välfärdsområdet inte betraktas som förvärvsarbete som hindrar utbetalning av föräldradagpenning. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll den gällande bestämmelsen om kommunala förtroendeuppdrag.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Sjukdagpenningarna och rehabiliteringspenningarna betalas ur sjukförsäkringsfondens arbetsinkomstförsäkring, som finansieras med statens andel samt löntagares och arbetsgivares försäkringspremier.

Med tanke på bedömningen av kostnadseffekterna av de ändringar som föreslås i fråga om partiell sjukdagpenning är det betydelsefullt i vilken mån ändringarna ökar användningen av partiell sjukdagpenning och huruvida användningen av partiell sjukdagpenning ersätter användningen av full sjukdagpenning eller eventuella andra förmåner. Kostnadseffekter har främst förslagen om ändring av definitionen av heltidsarbete samt förlängningen av maximitiden. Däremot har förslaget om att inleda deltidsarbete under sjukdagpenningens självrisktid ringa inverkan på förmånskostnaderna. Kostnaderna för andra förmåner än partiell sjukdagpenning och full sjukdagpenning, dvs. närmast rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invalidpension, bedöms minska i liten utsträckning till följd av den ökade användningen av partiell sjukdagpenning.

Ändringen av definitionen av heltidsarbete som utgör en förutsättning för partiell sjukdagpenning innebär att fler försäkrade än för närvarande kommer att omfattas av rätten till partiell sjukdagpenning. Å andra sidan kan man anta att en stor del av de nya mottagarna får partiell sjukdagpenning som ersätter full sjukdagpenning, dvs. förmånskostnaderna för full sjukdagpenning minskar. Enligt uppskattning kommer det att finnas ca 2 200 nya mottagare av partiell sjukdagpenning, och antalet nya dagar med partiell sjukdagpenning beräknas uppgå till 140 000, varav 66 % beräknas ersätta full sjukdagpenning. Då sänker förslaget utgifterna för sjukdagpenningen med 1,6 miljoner euro, varav statens andel är liten.

Förlängningen av maximitiden för partiell sjukdagpenning ökar antalet dagar med partiell sjukdagpenning. Ändringen berör uppskattningsvis ca 6 600 mottagare av partiell sjukdagpenning. Å andra sidan ska dagar med partiell sjukdagpenning åtminstone delvis ersätta full sjukdagpenning. Förslaget bedöms öka antalet partiella sjukdagpenningdagar med ca 105 000, varav ca 40 % beräknas minska den fulla sjukdagpenningen. Då ökar förslaget utgifterna för sjukdagpenningen med uppskattningsvis 0,7 miljoner euro, varav statens andel är liten.

Propositionen ökar antalet mottagare av rehabiliteringspenning för väntetider och mellanliggande tider med ca 1 700 personer och kostnaderna på årsnivå med ca 3 miljoner euro, varav statens finansieringsandel är ca 2 miljoner euro. Det beräknas att det kommer att uppstå mindre besparingar i utkomstskyddet för arbetslösa och i grundläggande utkomststödet, sammanlagt ca 0,5 miljoner euro. De som får utkomstskydd för arbetslösa beräknas minska med ca 400 personer och de som får grundläggande utkomststöd med 300 personer.

Att grundläggande utkomststödet fogas till de förmåner som föregår rehabiliteringspenningen och som berättigar till betalning av rehabiliteringspenning utan självrisktid ökar kostnaderna med ca 1 miljon euro, varav statens finansieringsandel är 0,7 miljoner euro. Det uppskattas att 7 500 personer har haft ca 27 000 självriskdagar, för vilka rehabiliteringspenning i fortsättningen ska betalas.

Ändringen som gäller förhinder att arbeta bedöms öka antalet mottagare av rehabiliteringspenning med ca 800 personer och kostnaderna på årsnivå med ca 1 miljon euro, varav statens andel bedöms vara liten.

Förslaget om precisering av förutsättningarna för betalning av rehabiliteringspenning som betalas under tiden för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård beräknas minska antalet mottagare av rehabiliteringspenning med ca 100 personer och spara kostnaderna på årsnivå med högst ca 100 000 euro per år.

Med ändringarna som föreslås när det gäller arbetspensionsrehabilitering strävar man efter att förtydliga och förenhetliga verkställandet av arbetspensionsrehabiliteringen. De föreslagna ändringarna bedöms inte ha några väsentliga ekonomiska konsekvenser, med hänsyn till bl.a. att antalet personer som är berättigade till arbetspensionsrehabilitering inte ändras väsentligt.

Sammanlagt ökar propositionen utgifterna för sjukförsäkringen med ca 4,0 miljoner euro på årsnivå, varav statens andel är ca 2,7 miljoner euro. Av besparingarna på 0,5 miljoner euro i utkomstskyddet för arbetslösa och i grundläggande utkomststødet beräknas ca 0,3 miljoner euro uppkomma i statsandelar.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Ikraftsättandet av de föreslagna ändringarna som gäller partiell sjukdagpenning ökar arbetet vid Folkpensionsanstalten i det inledande skedet. Verkställigheten av ändringarna förutsätter uppdateringar av innehållet i besluten om partiell sjukdagpenning, av klientbrev och blanketter samt av systemet för behandling av partiell sjukdagpenning. Systemändringarna kräver noggrann testning, men som helhet betraktat är de skäliga. Verkställigheten av propositionen förutsätter också att Folkpensionsanstaltens personal utbildas och anvisningarna uppdateras samt att klienterna och samarbetsparterna, bl.a. företagshälsovården och arbetsgivarna, informeras om förändringar i förmånen samt att Folkpensionsanstaltens webbsidor uppdateras.

De föreslagna ändringarna av definitionen av heltidsarbete som en förutsättning för partiell sjukdagpenning och möjligheten att arbeta på deltid under självrisktiden utan att påverka självrisktiden gör verkställigheten av förmånen klarare och ökar klienternas förståelse för förutsättningarna för beviljande av partiell sjukdagpenning. De föreslagna ändringarna bedöms inte på lång sikt ha någon väsentlig inverkan på Folkpensionsanstaltens arbetsmängd.

Ikraftsättandet av de föreslagna ändringarna av Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenning och yrkesinriktad rehabilitering ökar tillfälligt Folkpensionsanstaltens arbete. Verkställigheten av ändringarna förutsätter uppdateringar av innehållet i besluten, av klientbrev och blanketter samt av systemet för behandling av rehabiliteringspenning. Verkställigheten av propositionen förutsätter också att Folkpensionsanstaltens personal utbildas och anvisningarna uppdateras samt att klienterna och samarbetsparterna informeras om förändringar i förmånen.

Syftet med ändringarna av rehabiliteringspenningen är bl.a. att skapa klarhet i när rätten till förmånen börjar och hur arbete inverkar på den rehabiliteringspenning som betalas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering, vilket till denna del förtydligar verkställigheten av förmånen och förenhetligar tillämpningspraxisen. Syftet med lagändringen om yrkesinriktad rehabilitering är att förtydliga ansvarsfördelningen inom yrkesinriktad rehabilitering, vilket samtidigt bidrar till att förtydliga verkställigheten av förmånen och förenhetliga tillämpningspraxisen. De föreslagna ändringarna bedöms emellertid inte på lång sikt ha någon väsentlig inverkan på Folkpensionsanstaltens arbetsmängd.

När det gäller arbetspensionsrehabilitering förenklar och förtydligar de föreslagna ändringarna verkställigheten vid arbetspensionsanstalterna. Tillämpningen av förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering underlättas avsevärt till den del som den som ansöker om rehabilitering i fortsättningen kan konstateras ha tillräcklig anknytning till arbetslivet på grund av att de konkreta villkoren är uppfyllda, i stället för den nuvarande helhetsbedömningen gällande etablering i arbetslivet. Detta stärker för sin del också enhetligheten i beslutspraxisen. Bestämmelserna om avbrytande av rehabiliteringsförmåner förtydligar för sin del verkställigheten t.ex. i sådana situationer där rehabiliteringen avbryts av orsaker som inte beror på förmånstagaren. De nya

regressbestämmelserna minskar behovet av återkrav av förmånstagare i situationer där arbetspensionsanstalten eller Folkpensionsanstalten retroaktivt beviljar en rehabiliteringspenningförmån för den tid för vilken rehabiliteringsklienten redan har fått en förmån som betalats av en annan anstalt, vilket gör behandlingen av dessa situationer smidigare. De nya bestämmelserna ger också en tydligare grund än för närvarande för arbetspensionsanstaltens och Folkpensionsanstaltens lagstadgade ansvarsfördelning inom yrkesinriktad rehabilitering. I samband med att ändringarna träder i kraft orsakas arbetspensionssystemet i någon mån utgifter av engångsnatur för de informationssystemkostnader som ändringarna medför. Pensionsskyddscentralen har uppskattat att de ändringar som görs i arbetspensionssystemets gemensamma informationssystem medför kostnader på ca 20 000 euro. Dessutom förutsätter verkställigheten av ändringarna utbildning, anvisningar och eventuella ändringar i arbetspensionsanstaltens egna informationssystem inom arbetspensionsbranschen.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för medborgarna

Förslagen om partiell sjukdagpenning syftar till att stödja en persons fortsatta arbete och återgång till arbetslivet. Deltidsarbete i stället för frånvaro från heltidsarbete kan inte bara bidra till att personen återgår till heltidsarbete utan också förbättra livskvaliteten och utkomsten. Ändringarna försämrar inte situationen för någon jämfört med nuläget. När en arbetstagare är arbetsoförmögen har han eller hon även i fortsättningen rätt att vara sjukledig på heltid från sitt arbete.

En möjlighet att inleda deltidarbete genast efter det att arbetsförmågan konstaterats är realiserbar endast när det sker utan att arbetstagarens hälsa och tillfrisknande äventyras och om arbetstagaren och arbetsgivaren kommer överens om detta. Om det inte är möjligt att inleda deltidarbete eller om man inte kommer överens om det, har arbetstagaren även i fortsättningen rätt att vara borta från sitt arbete på grund av sjukdom och få lön för sjukdomstiden samt sjukdagpenning efter självrisktiden. Inledandet av deltidarbete under självrisktiden kan eventuellt komma i fråga i synnerhet i sådana situationer där personens arbetsförmåga har varit nedsatt en längre tid och han eller hon har haft korta perioder av sjukfrånvaro.

När arbetstagaren arbetar under självrisktiden har han eller hon rätt till full lön, dvs. övergången till deltidarbete orsakar inte någon inkomstförlust under självrisktiden. Om ett kollektivavtal tillämpas på arbetstagaren och kollektivavtalet innehåller bestämmelser om lön för sjuktid, betalas till arbetstagaren en kollektivavtalsenlig lön som motsvarar lönen för sjukdomstiden under partiell sjukledighet. Detta täcker hela den period som enligt kollektivavtalet omfattas av skyldigheten att betala lön för sjukdomstiden. Om kollektivavtal inte tillämpas på arbetstagaren, betalas lön för sjukledighet på heltid liksom lön för partiell sjukledighet enligt arbetsavtalslagen för nio dagar, dvs. för motsvarande tid som den självrisktid som hänför sig till partiell sjukdagpenning.

Ändringen av definitionen av heltidsarbete som utgör en förutsättning för partiell sjukdagpenning gör det möjligt att få partiell sjukdagpenning för de arbetstagare vars avtalade arbetstid inte motsvarar den ordinarie arbetstiden för en heltidsanställd enligt kollektivavtalen för branschen eller den ordinarie arbetstid som avses i arbetstidslagen. Ändringen gör det således lättare för dem att stanna kvar i arbetslivet och att återgå till ett heltidsarbete efter sjukfrånvaron.

En förlängning av maximitiden för partiell sjukdagpenning förbättrar situationen för de personer vars nuvarande maximitid inte räcker till för att återställa arbetsförmågan. Till följd av ändringen kan en person fortsätta i deltidarbete och få partiell sjukdagpenning, vilket kan ha en

positiv effekt på återställandet av full arbetsförmåga och återgången till heltidsarbete. Också med tanke på personens försörjning är det bättre att få lön och partiell sjukdagpenning än att ha full sjukdagpenning eller någon annan arbetslöshetsförmån. Å andra sidan, när en person för närvarande efter att maximitiden för partiell sjukdagpenning gått ut går i delinvalidpension eller partiellt rehabiliteringsstöd, torde en förlängning av perioden för partiell sjukdagpenning i praktiken bara leda till att personen går i pension.

När det gäller ansvaret för att ordna yrkesinriktad rehabilitering förtydligar den föreslagna preciseringen av det gällande förhandsbeslutet om arbetspensionsrehabilitering situationen för de försäkrade och förklarar utredningen av rehabiliteringsansvaret.

De föreslagna ändringarna av rehabiliteringspenningförmånen förtydligar och preciserar förutsättningarna för beviljande av förmånen och gör därmed besluten mer förutsägbara. För de försäkrade inverkar förändringarna så att utkomsten tryggas och övergången mellan olika omständigheter under rehabiliteringen blir tydligare.

I bestämmelserna om förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering stryks begreppet etablering i arbetslivet, som ersätts med ett kriterium som är så nära detta som möjligt och som är lättare att tillämpa. När en förutsättning som kräver helhetsbedömning ersätts på detta sätt är det inte möjligt att uppnå full motsvarighet. Ändringen bedöms innebära att frågan om en tillräcklig anknytning till arbetslivet för ca 1–2 procent av dem som ansöker om rehabilitering efter reformen kan avgöras på ett annat sätt än för närvarande. Uppskattningen baserar sig på Pensionsskyddscentralens registeruppgifter. På basis av dessa kan ställningen för personer som tidigare har fått beslut om rehabilitering bedömas. År 2020 fick 12 404 sökande ett positivt beslut (förhandsbeslut) om arbetspensionsrehabilitering. Av dem hade 231 personer, dvs. ca 1,86 procent, inte uppfyllt det föreslagna ersättande villkoret när de ansökte om rehabilitering. Å andra sidan är det möjligt att vissa personer skulle uppfylla det nya kriteriet, även om etableringen i arbetslivet inte tidigare hade uppfyllts. Eftersom det nya villkoret granskas för en tid på 36 månader, medan det enligt nuvarande tillämpningspraxis i allmänhet anses att etableringen i arbetslivet avbryts efter 2–3 års frånvaro från arbetet, kan antalet personer som är berättigade till arbetspensionsrehabilitering snarare öka något än minska.

Både det nuvarande bedömningskriteriet med etablering i arbetslivet och föreslagna kriteriet för 36 månader är så uppbyggda att personens förutsättningar att uppfylla kriteriet kan förändras med tiden. I regel söks rehabilitering inte heller med korta mellanrum upprepade gånger. De situationer som konstaterats i en jämförelse baserad på registeruppgifter och där en person som tidigare fått ett positivt rehabiliteringsbeslut inte skulle ha uppfyllt det förändrade villkoret, innebär således i allmänhet inte personliga förluster som kan realiseras för sökanden. Rätten till arbetspensionsrehabilitering förblir således i stort sett oförändrad ur medborgarnas synvinkel. Lösningarnas förutsägbarhet och de sökandes jämlikhet förbättras dock och arbetsfördelningen mellan rehabiliteringsaktörerna stärks, vilket också ligger i medborgarnas intresse. Möjligheten till regressindrivning minskar behovet av att återkräva rehabiliteringsförmåner av rehabiliteringskunderna. De föreslagna bestämmelserna om avbrytande av arbetspensionsrehabilitering motsvarar till väsentliga delar nuvarande tillämpningspraxis. Kundens ställning förändras således inte i själva verket till följd av dem, men när rättsläget blir tydligare kan felaktiga beslut om indragning av förmånen undvikas.

4.2.3.2 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen

Bestämmelserna om partiell sjukdagpenning är desamma för alla försäkrade oberoende av kön. Största delen av mottagarna av partiell sjukdagpenning är dock kvinnor. År 2021 var 74 % av

dem kvinnor och 26 % män. Även av dem som har använt långa partiella sjukdagpenningsperioder är största delen kvinnor⁸. Det kan därför antas att de föreslagna ändringarna av partiell sjukdagpenning huvudsakligen gäller kvinnor.

Bestämmelserna om rehabiliteringspenning är desamma för alla försäkrade oberoende av kön. Av dem som fick rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning för unga var 59 % kvinnor och 41 % män år 2021. Könsfördelningen för dem som får rehabiliteringspenning är således något jämnare än för dem som får partiell sjukdagpenning. Förslagen om rehabiliteringspenning antas därför inte ha någon inverkan på jämställdheten mellan könen.

Förslagen om rehabiliteringspenning syftar till att öka jämlikheten mellan de försäkrade och förutsägbarheten i förmånsbesluten genom att klargöra förutsättningarna för utbetalningen av och bestämningsgrunderna för rehabiliteringspenningen.

I bestämmelsen om uppfyllande av villkoren för arbetspensionsrehabilitering beaktas vård av ett barn som berättigar till förmåner inom barnvården, vilket är ett alternativt sätt att uppfylla kravet på arbetspensionsförsäkrade inkomster. Med beaktande av att ett litet barn fortfarande oftast sköts av barnets mor, tryggas en dylik formulering av villkoret för sin del jämställdheten mellan könen.

Det att en tillräcklig anknytning till arbetslivet för den som ansöker om arbetspensionsrehabilitering i fortsättningen bedöms på enhetligare grunder än för närvarande är i princip ägnat att öka jämlikheten mellan dem som ansöker om rehabilitering, även om det inte finns skäl att anta att den nuvarande helhetsbedömningen av den sökandes arbetslivsanknytning är förknippad med drag som skiljer mellan t.ex. olika kön eller befolkningsgrupper.

Förslaget om föräldradagpenning kan åtminstone i det inledande skedet bedömas förbättra i synnerhet kvinnors ställning, eftersom det i huvudsak är kvinnor som utnyttjar föräldradagheter och föräldradagpenning. Det huvudsakliga målet med familjeledighetsreformen som trädde i kraft den 1 augusti 2022 är att främja jämställdheten mellan könen och att öka i synnerhet männens familjeledigheter. Därmed kan bestämmelsen om förtroendeuppdrag med tiden också gälla män. Genom bestämmelsen främjas rätten för dem som får föräldradagpenning att delta och påverka inte bara enligt kommunallagen utan också enligt lagen om välfärdsområden.

4.2.3.3 Konsekvenser för sysselsättningen

Med tanke på bedömningen av sysselsättningseffekterna av de ändringar som föreslås i fråga om partiell sjukdagpenning är det väsentligt i vilken mån ändringarna ökar användningen av partiell sjukdagpenning och huruvida användningen av partiell sjukdagpenning ersätter full sjukfrånvaro, full tid i arbete eller en eventuell användning av andra förmåner. Sysselsättningseffekterna bedöms under sjukfrånvaron (arbetsoförmåga). Utmaningen är att det inte finns forskningsrön om ämnet. Man kan dock anta att partiell sjukdagpenning snarare ersätter full sjukfrånvaro än full tid i arbete — bl.a. för att erhållande av partiell sjukdagpenning alltid förutsätter arbetsförmåga. Partiell sjukdagpenning kan övervägas om en person utan att äventyra sin hälsa och återhämtning kan sköta en del av sina arbetsuppgifter och om arbetsgivaren och

⁸ År 2017 var över 78 % av dem som utnyttjat maximitiden för partiell sjukdagpenning kvinnor och knappt 22 % män. Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko & Perhoniemi Riku (2022): [Työssä jatkaminen ja sosiaaliturvaetuudet osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen. Työpoliittinen aikakauskirja 2022; 65\(2\).](#)

arbetstagaren avtalar om deltidsarbete. Å andra sidan kan sysselsättningseffekterna också bedömas på längre sikt efter det att förmånen upphört. Undersökningar visar att partiell sjukfrånvaro jämfört med full sjukfrånvaro kan öka deltagandet i arbete på längre sikt.⁹

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de föreslagna ändringarna i fråga om partiell sjukdagpenning bedöms ha en liten, positiv sysselsättningseffekt. En ändring av definitionen av heltidsarbete som utgör en förutsättning för partiell sjukdagpenning på det föreslagna sättet ökar sysselsättningen genom att deltidsarbetet under sjukfrånvaron ökar med sammanlagt ca 65 årsverken. Dessutom ökar förslaget sysselsättningen med i genomsnitt ca 110 årsverken det år som följer efter att den partiella sjukdagpenningens perioden gått ut i fråga om dem för vilka förmånen ersätter full sjukfrånvaro. Ändringen som gäller arbete under sjukdagpenningens självrisktid beräknas öka arbetet under självrisktiden med ca 35 årsverken. Dessutom ökar förslaget deltagandet i arbete med i genomsnitt ca 30 årsverken det år som följer efter att perioden med partiell sjukdagpenning gått ut. En förlängning av maximitiden för partiell sjukdagpenning ökar sysselsättningen under partiell sjukfrånvaro med 60 årsverken. Dessutom ökar ändringen sysselsättningen med i genomsnitt ca 60 årsverken det år som följer efter att perioden med partiell sjukdagpenning gått ut.

Förslagen om rehabiliteringspenning bedöms inte ha några betydande konsekvenser för sysselsättningen. Förslagen som gäller trygghet av försörjningen under rehabiliteringstiden kan dock påverka klienternas engagemang i rehabiliteringsåtgärden och därigenom stödja förbättrandet av klienternas arbets-, funktions- och studieförmåga genom rehabilitering.

Syftet med att förtydliga och förenkla förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering är att underlätta verkställigheten av rehabiliteringen. Ett effektivare genomförande av rehabilitering kan ha positiva effekter t.ex. på hur personer hänvisas till rehabilitering, varvid rehabiliteringen kan bidra till att stödja mottagarens fortsatta karriär eller återgång till arbetslivet. I detta skede är det dock inte möjligt att förutse några närmare konsekvenser för sysselsättningen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Bakom ändringarna av den partiella sjukdagpenningen har varit målet att allmänt utveckla systemet med partiell sjukdagpenning. Utvecklingsbehoven och utvecklingsmöjligheterna har utretts i en arbetsgrupp tillsammans med arbetsmarknadsparterna och Folkpensionsanstalten. Vissa av de aktuella utvecklingsförslagen ansågs inte vara ändamålsenliga eller möjliga att genomföra i detta skede. T.ex. frågan om arbetsförmåga och definitionen av den är en del av en större helhet och torde bli aktuell i samband med reformen av den sociala tryggheten. De utvecklingsförslag som dryftades var egentligen inte sinsemellan alternativa sätt att utveckla partiell sjukdagpenning utan skulle i princip ha varit möjliga att genomföra oberoende av varandra om förslagen hade ansetts ändamålsenliga. Därför har alternativen till de föreslagna ändringarna av den partiella sjukdagpenningen och deras konsekvenser inte utretts närmare.

De förslag till partiell sjukdagpenning som ingår i propositionen kan i fråga om detaljer genomföras på olika sätt. T.ex. skulle det vara möjligt att på många olika sätt fastställa timantalet eller

⁹ Kausto J, Viikari-Juntura E, Virta J, et al. (2014). [Effectiveness of new legislation on partial sickness benefit on work participation: a quasi-experiment in Finland](#). Enligt undersökningen ökade den partiella sjukdagpenningen deltagandet i arbete med 5–10 procentenheter jämfört med full sjukdagpenning ett år efter utgången av sjukdagpenningens perioden.

maximitiden för partiell sjukdagpenning i fråga om arbete som betraktas som heltidsarbete. Man har kommit fram till de definitioner som ingår i förslaget utifrån en prövning som gjorts på basis av tillgängliga uppgifter. Eftersom det finns få forskningsrön till stöd för bedömningen av förslagets konsekvenser har det inte ansetts ändamålsenligt att närmare bedöma konsekvenserna av olika möjliga alternativ.

Bakgrunden till de ändringar som gäller rehabiliteringspenningförmånen är, liksom i fråga om den partiella sjukdagpenningen, behovet av att allmänt utveckla rehabiliteringspenningförmånen bl.a. utifrån anteckningarna från regeringens halvtidsöverläggningar. Dessa utvecklingsbehov och utvecklingsmöjligheter har likaså utretts i en arbetsgrupp tillsammans med arbetsmarknadsparterna samt Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen. Arbetsgruppen har också haft andra förslag, bl.a. för att utveckla partiella rehabiliteringspenningförmåner. Alla behandlade förslag har inte ansetts vara ändamålsenliga eller möjliga att genomföra i detta skede. Förslagen om partiell rehabiliteringspenning har delvis motsvarat samma utvecklingsbehov som de ändringar som föreslås i propositionen, men å andra sidan har de inte varit sådana alternativa sätt att genomföra förslagen som skulle ha varit ett alternativ till de förslag som ingick i propositionen. Förslagen i propositionen har dock ansetts vara det mest ändamålsenliga sättet att utveckla rehabiliteringspenningförmånen och rehabiliteringsklienternas utkomst under rehabiliteringstiden med beaktande av både full och partiell rehabiliteringspenning. Av denna orsak har det i fråga om de föreslagna ändringarna av rehabiliteringspenningen inte närmare presenterats och utretts alternativa sätt att genomföra ändringarna samt deras konsekvenser.

När det gäller arbetspensionsrehabilitering baserar sig de föreslagna ändringarna på rehabiliteringskommitténs förslag samt på vissa andra behov som gäller förtydligandet av bestämmelserna. Med beaktande av att grunden för den viktigaste ändring som föreslås — revideringen av bestämmelserna om förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering — är det förslag som kommit till i beredningsarbetet i rehabiliteringskommittén, har alternativa sätt att revidera bestämmelsen inte längre kartlagts vid beredningen. De övriga ändringar som föreslås i fråga om arbetspensionsrehabilitering handlar i sin tur om att utveckla detaljerna i bestämmelserna antingen utifrån de observationer som kommit fram vid verkställigheten av bestämmelserna eller rehabiliteringskommitténs arbete och som har tagits som utgångspunkt för beredningen.

6 Remissvar

Genom en begäran om utlåtande som publicerades den 17 juni 2022 begärde social- och hälsovårdsministeriet utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner samt arbetspensionslagarna (dnr VN/33602/2021). Utlåtandena finns i sin helhet till påseende i tjänsten utlåtande.fi¹⁰ och i statsrådets tjänst för projektinformation (Hankeikkuna)¹¹. Remisstiden för utlåtanden på finska var 17.6.—12.8.2022 och för utlåtanden på svenska 23.6.2022—12.8.2022. Det kom in 27 remissyttranden inom den utsatta tiden. Yttranden lämnades av följande remissinstanser: Akava ry, Finlands näringsliv EK rf, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Pensionsskyddscentralen, Hyvinvointiala HALI ry, Invalidförbundet rf, Folkpensionsanstalten, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Kommunernas pensionsförsäkring Keava, Föreningen för forskning och utvecklandet av rehabilitering KUTKE rf, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA, Centralförbundet för

¹⁰ <https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=437a2554-4f1b-46c6-8ec3-35755d08e63f>

¹¹ <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM152:00/2021>

mental hälsa rf, SOSTE Finlands social och hälsa rf, STTK rf, Finlands Fackförbunds Centralförbund FFC rf, Finlands Fysioterapeuter ry, Finlands Kommunförbund rf, Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer rf, Suomen Psykologiliitto ry, Företagarna i Finland rf, Tehy rf, Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, arbets- och näringsministeriet, försäkringsdomstolen, finansministeriet och diskrimineringsombudsmanens byrå.

Nästan alla remissinstanser understödde förslagen till ändring av sjukförsäkringslagens bestämmelser om partiell sjukdagpenning. I flera yttranden framhölls ändå att enbart förkortad arbetstid ofta inte är en tillräcklig lösning för att stödja arbetsförmågan. Dessutom bör man se till att t.ex. behövliga rehabiliteringsåtgärder vidtas. Det är också viktigt att servicekedjor för stödjande av arbetsförmågan och hänvisningen till dem görs smidiga. I yttrandena lyfte man också fram behovet att öka arbetstagarnas och arbetsgivarnas samt företagshälsovårdens och andra yrkesutbildade personers medvetenhet om stödåtgärder för att sporra arbetstagare att återgå till arbetet och stanna kvar i arbetslivet.

En del av remissinstanserna (FFC rf, STTK rf, Akava ry, Suomen Psykologiliitto ry) ansåg att det finns skäl att i arbetsavtalslagen ta in bestämmelser om betalning av full lön under självrisktiden vid deltidsarbete. I motiveringen till propositionen beskrivs nuläget tydligt, också arbetslagstiftningen, liksom det faktum att ändringarna inte försämrar situationen för någon jämfört med hur det är i dag. Arbetstagarens löneutbetalning är tryggad och därför är det inte motiverat att ändra arbetsavtalslagen. Efter remissbehandlingen har emellertid specialmotiveringen kompletterats när det gäller lön för sjukdomstid med ett konstaterande att den som är partiellt sjukledig har rätt till lön för sjukdomstid för den tid som anges i det tillämpade arbets- eller tjänstekollektivavtalet eller, om inget kollektivavtal tillämpas i anställningsförhållandet, för den tid som anges i 2 kap. 11 § i arbetsavtalslagen.

Finlands näringsliv EK ansåg i sitt utlåtande att ändringarna i fråga om partiell sjukdagpenning var misslyckade och ansåg att de inte bör presenteras för riksdagen. Företagarna i Finland rf konstaterade i sitt utlåtande att föreningen i och för sig understöder förslaget om att möjliggöra arbete under självrisktiden, men bedömde att ändringens inverkan i praktiken kommer att bli mycket liten och att det därför torde vara motiverat att ytterligare överväga behovet av en ändring.

I fråga om förlängningen av maximitiden för partiell sjukdagpenning konstaterade Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT att de understöder en begränsad förlängning av maximitiden i fråga om vissa sjukdomsgrupper, om det vore möjligt på ett förnuftigt sätt. Innan maximitiden förlängs är det dessutom viktigt att få forskningsdata om konsekvenserna av förlängningen. Propositionen har inte ändrats till följd av denna respons. Att begränsa tillämpningen av bestämmelsen om förlängning av maximitiden till vissa sjukdomsdiagnoser som orsakar arbetsförmåga skulle vara problematiskt ur jämlikhetsperspektiv och med tanke på verkställigheten av förmånen. I nästan alla utlåtanden ansågs det dessutom nödvändigt att förlänga maximitiden.

De som yttrade sig om förslagen till rehabiliteringslag ansåg att de föreslagna ändringarna var värda att understödjas. Förslagen om precisering av utbetalningen av rehabiliteringspenningförmånen och ökning av antalet flexibla dagar understöddes. Förslagen om rehabiliteringspenningförmånen ansågs förbättra möjligheterna att delta i rehabilitering och göra det i rätt tid.

I utlåtandena ansågs de föreslagna preciseringarna till rehabiliteringslagen av förutsättningarna för fastställande av rehabiliteringspenning för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård vara goda. Några remissinstanser påpekade att den föreslagna maximitiden på 45 dagar är en

förkortning i förhållande till nuvarande praxis. Detta ansågs inte nödvändigtvis vara dåligt, eftersom det i vilket fall som helst är fråga om en kortvarig första åtgärd. (Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry). Akava ry påpekade i sitt yttrande att ändringarna i definitionen av arbetsprövning som ordnats med stöd av lagen om företagshälsovård i någon mån kan begränsa användningen av arbetsprövning. Konsekvenserna av ändringen ska enligt utlåtandena följas upp och utvärderas.

Finlands Kommunförbund rf konstaterade i sitt yttrande att förslaget om självrisktiden för rehabiliteringspenningförmånen bör preciseras, eftersom det föreslagna tillägget om utkomststödet ansågs lämna alltför mycket rum för tolkning.

De som lämnade utlåtande om det tillägg som föreslås i 6 § i rehabiliteringslagen och som förtydligar ansvaret för att ordna rehabilitering understödde tillägget. I vissa utlåtanden (Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf, pensionärsförbundens intresseorganisation EETU rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Hyvinvointiala HALI ry, Invalidförbundet rf) påpekades det både i fråga om rehabiliteringslagen och arbetspensionslagstiftningen att ändringen inte får leda till att klienter faller mellan stolarna i de olika förmånssystemen. Betydelsen av samarbetet mellan Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna och av att handleda klienterna betonades. Enligt utlåtandena bör konsekvenserna av ändringen noga följas upp.

I Folkpensionsanstaltens utlåtande föreslogs ytterligare några behövliga preciseringar och korrigeringar i motiveringen. Dessa har beaktats vid den slutliga bearbetningen av propositionen. Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf föreslog några preciseringar i motiveringen, t.ex. att samordningen av tjänster och förmåner ska lyftas fram bättre.

Med anledning av utlåtandena har motiveringen till propositionen preciserats. I förslaget till paragraf om rehabiliteringspenning som betalas utan självrisktid har man gjort en precisering så att utkomststödet specificeras som grundläggande utkomststöd. På basis av utlåtandena har det dessutom gjorts preciseringar och korrigeringar i förslaget till paragraf och motiveringen till rehabiliteringslagen som gäller retroaktiv utbetalning av förmåner samt motsvarande ändringar i de lagförslag som gäller arbetspensionslagarna. Förslagen om retroaktiv betalning har korrigerats i samarbete med Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten.

Alla som yttrade sig om förslagen till ändring av arbetspensionsrehabiliteringen understödde ändringarna eller konstaterade att det inte fanns något att anmärka på ändringarna. I utlåtandena framfördes dock anmärkningar och förslag som gäller vissa detaljer. Med anledning av dessa har det gjorts vissa korrigeringar och preciseringar, bl.a. i bestämmelserna om retroaktiv utbetalning av rehabiliteringspenningförmån och i bestämmelserna om retroaktiv utbetalning av Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenningförmån. Det har strävats efter att förtydliga motiveringen till den föreslagna övergångsbestämmelsen i anslutning till 25 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare och motsvarande bestämmelser i andra arbetspensionslagar.

7 Specialmotivering

7.1 Sjukförsäkringslagen

8 kap. Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

11 §. Rätt till partiell sjukdagpenning. I paragrafen föreskrivs det om syftet med och förutsättningarna för partiell sjukdagpenning. Det föreslås att paragrafens 2 och 4 mom. ändras.

Enligt 2 mom. har en arbetstagare eller företagare som är arbetsförmögen i enlighet med 8 kap. 4 § rätt till partiell sjukdagpenning efter den självrisktid som avses i 7 § eller efter den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen. Med självrisktid avses den dag då arbetsförmågan började och de nio närmast därpå följande vardagarna. I tillämpningspraxisen har det ansetts att om en person arbetar under självrisktiden, avbryter arbetet självrisktiden. Detta innebär att personen för att få partiell sjukdagpenning ska vara helt borta från arbetet under självrisktiden och att det först därefter är möjligt att inleda deltidarbete.

Det föreslås att momentet ändras så att deltidarbete under självrisktiden i den mån som berättigar till partiell sjukdagpenning, på det sätt som föreskrivs i 3 mom., inte avbryter självrisktiden. Ett avtal om deltidarbete kan således vara i kraft redan fr.o.m. den tidpunkt då arbetsförmågan började. De nuvarande villkoren enligt momentet gäller för avtal om deltidarbete. Med andra ord ska arbetstiden minska med minst 40 och högst 60 procent jämfört med tidigare och deltidarbetet ska vara planerat att fortgå oavbrutet i minst 12 vardagar. Dessa villkor ska uppfyllas också i fråga om deltidarbete som inletts under självrisktiden för att den nya bestämmelsen ska kunna tillämpas. Ändringen påverkar inte begreppet arbetsförmåga enligt sjukförsäkringslagen eller bedömningen av arbetsförmågan. Ändringen förkortar eller slopar inte heller självrisktiden, utan rätten till partiell sjukdagpenning börjar efter självrisktiden på samma sätt som enligt gällande lag. Den ändring som föreslås i sjukförsäkringslagen påverkar inte skyldigheten att betala lön för sjukdomstid enligt arbetsavtalslagen. Den som är partiellt sjukledig har rätt till lön för sjukdomstid för den tid som anges i det tillämpade arbets- eller tjänstekollektivavtalet eller, om inget kollektivavtal tillämpas i anställningsförhållandet, för den tid som anges i 2 kap. 11 § i arbetsavtalslagen.

I 4 mom. föreskrivs det om vad som avses med sådant heltidsarbete som krävs för att få partiell sjukdagpenning. Det föreslås att momentet ändras så att minimiarbetstiden för arbete som betraktas som heltidsarbete fastställs i timmar. Som heltidsarbete betraktas i regel arbete där den ordinarie arbetstiden är minst 30 timmar i veckan. Om det är fråga om periodarbete enligt arbetstidslagen (872/2019) är förutsättningen att arbetstiden utjämnas till minst 30 timmar i veckan under en tillämpad utjämningsperiod. Inom vissa branscher fastställs den totala arbetstiden inte i timmar per vecka. T.ex. inom undervisningsbranschen finns arbetstidssystem som baserar sig på undervisningsskyldighet i timmar per vecka och som således inte mäter all arbetstid, utan undervisningstimmarna jämte kompletterande uppgifter utgör ett heltidsarbete även om antalet undervisningstimmar är under 30 per vecka. Avsikten är inte att heltidsanställda inom dessa branscher ska falla utanför rätten till partiell sjukdagpenning. Av denna anledning föreslås som ett alternativ till 30 arbetstimmar per vecka en bestämmelse som liknar den nuvarande om att som heltidsarbete betrakta arbete där arbetstagarens arbetstid är lika lång som den ordinarie arbetstiden för en heltidsanställd som normalt tillämpas inom branschen i fråga.

12 §. Betalning av partiell sjukdagpenning. I paragrafen föreskrivs det om maximitiden för partiell sjukdagpenning. Det föreslås att paragrafen ändras så att partiell sjukdagpenning kan betalas för högst 150 vardagar i stället för nuvarande 120 vardagar. I övrigt ändras paragrafen inte.

9 kap. Föräldradagpenningar

10 §. Hinder för erhållande av föräldradagpenning. Enligt 1 mom. har den försäkrade inte rätt till föräldradagpenning för den tid han eller hon är i förvärvsarbete eller i annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet eller heltidsstudier. I momentet nämns särskilt de sammanhang som inte betraktas som förvärvsarbete. Som förvärvsarbete betraktas inte

förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att inte heller verksamhet som förtroendevald enligt 74 § i lagen om välfärdsområden (611/2021), med undantag av förtroendevalda på hel- eller deltid som avses i 85 § i den lagen, ska betraktas som förvärvsarbete som hindrar utbetalning av föräldradagpenning. Bestämmelsen är analog med den gällande bestämmelsen om kommunala förtroendeuppdrag och även tillämpningspraxisen är densamma. I praktiken innebär bestämmelsen att en förtroendevald i ett välfärdsområde, såsom ombudsmannen eller en person som valts till ledamot i välfärdsområdets organ, kan sköta sitt förtroendeuppdrag (t.ex. delta i möten) och få föräldradagpenning för samma tid.

7.2 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

6 §. Ordnande av yrkesinriktad rehabilitering. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för beviljande av yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten och om fördelningen av rehabiliteringsansvaret. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ändras. Till momentet fogas en punkt som förtydligar ansvarsfördelningen, enligt vilken Folkpensionsanstalten inte är skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om den försäkrade har fått ett sådant förhandsbeslut om sin rätt till arbetspensionsrehabilitering som gäller vid ansökan om rehabilitering. När det i fortsättningen tydligt konstateras i lagen att redan arbetspensionsanstaltens gällande förhandsbeslut om rätt till arbetspensionsrehabilitering leder till en situation där Folkpensionsanstalten inte är skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering, hänvisas personen genast från början till rätt anordnares tjänster samtidigt som rehabiliteringsåtgärderna inleds tidigare.

Om arbetspensionsanstalten har gett personen ett förhandsbeslut om rätt till arbetspensionsrehabilitering men förkastat personens rehabiliteringsplan, är Folkpensionsanstalten med stöd av den föreslagna bestämmelsen inte skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering. I sådana situationer överförs rehabiliteringsansvaret inte till Folkpensionsanstalten, även om personen ansöker om en viss åtgärd som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering hos Folkpensionsanstalten. Det bör noteras att det ska vara fråga om ett förhandsbeslut som gäller vid ansökningstidpunkten. Om det tidigare förhandsbeslutet inte längre är i kraft, följer Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna den normala arbetsfördelningen och hänvisar kunden att ansöka om ett nytt förhandsbeslut. Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna ger klienterna råd och hänvisar dem till ändamålsenliga tjänster och förmåner. Den föreslagna preciseringen påverkar inte Folkpensionsanstaltens ansvar för att ordna yrkesinriktad rehabilitering för unga enligt 7 a § i rehabiliteringslagen.

18 §. Rehabiliteringspenning för lagstadgad rehabilitering. I paragrafen föreskrivs det om lagstadgad rehabilitering som ordnas av andra än Folkpensionsanstalten och under vilken Folkpensionsanstalten kan betala rehabiliteringspenning. I 3 mom. föreskrivs det om betalning av rehabiliteringspenning för rehabilitering som ges med stöd av lagen om företagshälsovård. Det föreslås att till 3 mom. fogas särskilda förutsättningar för beviljande av rehabiliteringspenning för tiden för arbetsprövning som ordnats med stöd av lagen om företagshälsovård. För att rehabiliteringspenning ska beviljas förutsätts det att arbetsprövningen genomförs i nya arbetsuppgifter eller att rehabiliteringsklientens arbetsuppgifter antingen har förändrats väsentligt eller att arbetsprövningen genomförs under rehabiliteringstiden med hjälp av specialarrangemang. Rehabiliteringspenning betalas för arbetsprövning som varar högst 45 vardagar, dvs. ca två månader. Eftersom arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård till sin karaktär är rehabilitering i ett tidigt skede, är det motiverat att arbetsprövningen är relativt koncis. Om arbetsprövning eller andra åtgärder inom företagshälsovården enligt lagen om företagshälsovård inte är tillräckliga för att stödja arbetstagarens arbetsförmåga, ska företagshälsovården enligt behov hänvisa

arbetstagaren till yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av någon annan aktör. I bestämmelsen preciseras dessutom att rehabiliteringspenning kan betalas under tiden för arbetsprövning när det är fråga om rehabilitering i ett tidigt skede och rehabiliteringsklienten inte har rätt till yrkesinriktad rehabilitering med stöd av arbetspensionslagarna.

Som rehabilitering i ett tidigt skede betraktas tidigt stöd som syftar till att upprätthålla och främja arbetstagarens arbetsförmåga och som syftar till att arbetstagaren ska fortsätta i arbetet med beaktande av sina hälsomässiga förutsättningar. Om man t.ex. redan har försökt påverka problem med arbets- och förvärvsförmågan genom yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av arbetspensionsanstalten eller om risken för att förlora arbetsförmågan kan anses sannolik eller om rehabiliteringsklientens arbetsförmåga är väsentligt nedsatt är det inte längre fråga om rehabilitering i ett tidigt skede.

23 §. Betalning av rehabiliteringspenning. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för betalning av rehabiliteringspenningförmån. Det föreslås att 2 mom. ändras så att utbetalningen av rehabiliteringspenning i fortsättningen inte förutsätter att en person som står utanför arbetslivet under tiden för yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § är helt förhindrad att arbeta på rehabiliteringsdagen. Rehabiliteringsdagens dagliga längd undersöks inte heller.

Som en sådan person utanför arbetslivet som avses i 2 mom. betraktas en rehabiliteringsklient som när rehabiliteringen börjar inte står i anställningsförhållande och inte är företagare på heltid. Som personer utanför arbetslivet betraktas utöver personer som är arbetslösa, t.ex. studerande som är sysselsatta i eget arbete och studerande som står utanför arbetslivet. Som en i momentet avsedd person utanför arbetslivet kan vidare betraktas en rehabiliteringsklient som inleder deltidsarbete eller tillfälligt arbete under den yrkesinriktade rehabiliteringen. Som sådana personer utanför arbetslivet som avses i bestämmelsen betraktas i fråga om företagare de personer som inte omfattas av FöPL- eller LFöPL-försäkringsskyldigheten. Om rehabiliteringsklienten i sitt anställningsförhållande har en vedertagen normal arbetstid som har minskats på grund av deltagande i rehabilitering, kan rehabiliteringsklienten under rehabiliteringstiden, om de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls, ha rätt till partiell, men inte full rehabiliteringspenning.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med bestämmelser om betalning av rehabiliteringspenning i situationer där rehabiliteringsklienten på grund av sjukdom, lyte, kroppsskada eller en helhetssituation som avses i 6 § inte kan delta i yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten fem dagar i veckan. I en del av Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabiliteringstjänster är det i sådana situationer möjligt att rehabiliteringsklienten deltar i rehabiliteringen på ett flexibelt sätt minst tre dagar i veckan.

Till följd av ändringen kan rehabiliteringspenning, när villkoren uppfylls, betalas förutom för dagarna för deltagande i rehabilitering också för de flexibla dagarna i den yrkesinriktade rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten, om rehabiliteringsklienten antingen på grund av en i 6 § avsedd väsentlig försämring av arbets- eller studieförmågan och förvärvsmöjligheterna eller på grund av en i 7 a § avsedd väsentlig försämring av funktionsförmågan inte kan delta i rehabiliteringen 5 dagar i veckan. Till följd av ändringen behöver en rehabiliteringsklient inte ansöka om en annan förmån eller rehabiliteringspenning för dagarna mellan rehabiliteringen, utan hans eller hennes försörjning är på förhand tryggad med full rehabiliteringspenning under hela rehabiliteringstiden. Det är inte fråga om en sådan situation som avses i det nya 3 mom. om kunden på den flexibla dagen inte deltar i rehabilitering t.ex. på grund av arbete eller studier. En flexibel dag ska kunden vara helt förhindrad att arbeta. FPA ska fastställa vilka tjänster flexibla dagar kan användas till och klienten ska avtala om flexibla dagar med en producent av rehabiliteringstjänster. Kunden förutsätts delta i rehabilitering minst tre dagar i veckan.

24 §. Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna och maximitiderna för rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid. Det föreslås att 1 mom. ändras så att rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden inom den yrkesinriktade rehabiliteringen, om klienten inte får utkomst av arbete under den tiden. Rehabiliteringsklienten behöver således inte längre ansöka om någon annan förmån som tryggar försörjningen under väntetiden och den mellanliggande tiden, oftast en arbetslöshetsförmån. Vid utbetalningen av förmånen bibehålls en maximitid på tre månader. Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid betalas dock inte utöver andra förmåner, om rehabiliteringsklientens förmån redan under den mellanliggande tiden har tryggats med andra förmåner, t.ex. rehabiliteringsstöd. Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid betalas inte heller för den tid för vilken rehabiliteringsklienten med sin arbetsgivare har avtalat om ledighet utan lön. Det föreslås också att 1 mom. preciseras så att rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid i fortsättningen endast kan fås för väntetid och mellanliggande tid för yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten (6 och 7 a § i denna lag). Yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten är det enda sättet att få rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid, och därför förtydligar tillägget verkställigheten.

I 2 mom. föreskrivs det om betalning av rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid för yrkesinriktad rehabilitering av unga som avses i 7 a §. Det föreslås att momentet preciseras så att rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid dock inte betalas för sådan tid då rehabiliteringsklientens försörjning redan är tryggad t.ex. med inkomster från lönearbete. Ordalydelsen i den gällande bestämmelsen kan tolkas så att rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid beviljas för yrkesinriktad rehabilitering för en rehabiliteringsklient trots att han eller hon under samma tid får t.ex. löneinkomster eller andra förmåner. Den föreslagna nya formuleringen gör det möjligt för rehabiliteringsklienten som så önskar att välja rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid i stället för någon annan förmån, men rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid beviljas dock inte utöver löneinkomster eller andra förmåner som redan tryggar försörjningen.

27 §. Betalning utan karenstid. I paragrafen föreskrivs det om situationer där rehabiliteringspenning betalas utan karenstid. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det grundläggande utkomststödet enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) läggs till de förmåner som berättigar till s.k. noll självrisk och som omedelbart föregår rehabiliteringspenningen. I övrigt ändras paragrafen inte. Även försäkrade som före rehabiliteringen får grundläggande utkomststöd som en föregående förmån omfattas av rehabiliteringspenning som betalas utan självrisktid och deras försörjning kommer inte att avbrytas.

Det grundläggande utkomststödet är i regel en månatlig förmån, till skillnad från de övriga förmåner som nämns i momentet, i regel per dag. Därför finns det skäl att i bestämmelsen precisera när en klient anses ha fått grundläggande utkomststöd i enlighet med den gällande ordalydelsen omedelbart före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas. Eftersom ansökan om utkomststöd för den innevarande månaden ännu inte nödvändigtvis har avgjorts när ansökan om rehabiliteringspenning behandlas, anses klienten ha fått grundläggande utkomststöd tidigare, om han eller hon har fått grundläggande utkomststöd under samma eller föregående kalendermånad räknat från den tidpunkt fr.o.m. vilken rehabiliteringspenningen beviljas.

39 §. Retroaktiv betalning. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det att ersättning som betalas retroaktivt ska betalas direkt till Folkpensionsanstalten för undvikande av återkrav. Bestämmelsen tillämpas i de fall då en förmån som nämns i momentet har beviljats för samma tid för vilken rehabiliteringspenning har betalats till rehabiliteringsklienten. Det föreslås att momentet ändras

så att det till de förmåner som nämns i momentet fogas partiell sjukdagpenning, dagpenning vid smittsam sjukdom och donationsdagpenning.

I 2 mom. föreskrivs det om situationer där rehabiliteringspenning betalas retroaktivt för samma tid för vilken rehabiliteringsklienten har betalats en i förhållande till rehabiliteringspenningen sekundär förmån, t.ex. arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Rehabiliteringspenningen innehålls antingen av Folkpensionsanstalten till den del den motsvarar en tidigare utbetald sekundär förmån eller betalas till den arbetslöshetskassa som betalat förmånen. Det föreslås att 2 mom. ändras så att partiell sjukdagpenning fogas till de förmåner som nämns i momentet och att bestämmelsen samtidigt förenklas genom en hänvisning till förmåner enligt sjukförsäkringslagen i stället för till enskilda förmåner.

Det föreslås att till paragrafen fogas nya 3 och 4 mom. där det föreskrivs om regressindrivning i situationer där en person som tidigare fått en rehabiliteringsförmån som Folkpensionsanstalten betalat senare beviljas rehabiliteringsförmån av en arbetspensionsanstalt eller tvärtom. Bestämmelserna gör det möjligt att återkräva en tidigare betald förmån från en förmån som betalas retroaktivt av en annan betalare, varvid återkrav av förmånstagaren av utbetalningar som betalats till för stort belopp oftast kan undvikas. I det föreslagna nya 3 mom. föreskrivs det om pensionsanstaltens rätt att av Folkpensionsanstalten ta ut en förmån som betalats för samma tid i situationer där den försäkrade har fått rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i denna lag och han eller hon för samma tid hade haft rätt till den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg som betalas av pensionsanstalten. I det föreslagna nya 4 mom. finns en motsvarande bestämmelse som i 3 mom. så att Folkpensionsanstalten har rätt att retroaktivt hos en pensionsanstalt ta ut den rehabiliteringspenning som den betalat till den försäkrade för rehabilitering enligt 6 § i denna lag, om den försäkrade för samma tid hade haft rätt till den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg som betalas av pensionsanstalten. Betalning som regress på det sätt som avses i 3 eller 4 mom. kommer däremot inte i fråga i en situation där en person som är berättigad till arbetspensionsrehabilitering dessutom är berättigad till Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabilitering och på basis av denna får rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten och från vilken Folkpensionsanstalten då drar av den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat och endast betalar den del av förmånen som överstiger den.

41 §. Ansökan om förmåner och ersättningar. I paragrafen föreskrivs det om ansökan om och ansökningstider för rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner samt om utbetalning av ersättningar. Det föreslås att 4 mom. ändras så att den retroaktiva ansökningstiden för rehabiliteringspenning och ersättning för uppehälle förlängs från nuvarande fyra månader till sex månader. Efter förlängningen av ansökningstiden är bestämmelsen symmetrisk i förhållande till bestämmelserna om retroaktiv ansökningstid för rehabiliteringspenning för arbetspensionsrehabilitering.

7.3 Lagen om pension för arbetstagare

25 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. Det föreslås att de ändringar som rehabiliteringskommittén föreslagit görs i paragrafen. Till 1 mom. fogas två nya punkter: förutsättningen enligt den nya 4 punkten ersätter den bedömning av etablering i arbetslivet som baserar sig på det gällande 2 mom., och villkoret om rehabiliteringens ändamålsenlighet flyttas från det inledande stycket till den nya 5 punkten. Av de omständigheter som anges i 2 mom. som ska beaktas när rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms ska etableringen i arbetslivet slopas på motsvarande sätt. Till 5 mom., som gäller tillämpning av villkoren för arbetspensionsrehabilitering på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. i denna

lag, fogas en bestämmelse om att uppfyllandet av det villkor som avses i den nya 4 punkten i 1 mom. granskas hos dessa sökande för de 36 månader som omedelbart föregått den månad då arbetsförmågan började. Ändringarna ska tillämpas på de ansökningar om rehabilitering som blir anhängiga fr.o.m. lagens ikraftträdande.

Enligt den nya 4 punkten i 1 mom. ska en arbetstagare för att uppfylla förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering ha andra arbetsinkomster än sådana som betalats på grundval av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn och som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna under de 36 kalendermånader som omedelbart föregår den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig. Under denna tid ställs inga villkor på arbetsinkomsternas belopp, förutsatt att det finns sådana arbetsinkomster som avses. Den begränsning enligt vilken inkomster som betalats ut på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn inte ska beaktas vid granskningen motsvarar nuvarande beslutspraxis för bedömning av etableringen i arbetslivet. Ett alternativt villkor i förhållande till detta är att det under de 36 kalendermånader som omedelbart föregår den månad då rehabiliteringsansökan blev anhängig ingår tid under vilken arbetstagaren har vårdat sitt barn på det sätt som avses i punkten. Det ställs inga krav på hur länge vården av barnet pågår. Den vård av barn som avses är för det första vård av barn under den tid föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har betalats till arbetstagaren, stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats. I dessa fall kan det i praktiken konstateras att villkoret uppfylls på basis av utbetalningen av de nämnda förmånerna. Om det under tiden för vården av barnet inte har betalats — eller ens sökts — en förmån som nämns i punkten, även om det kunde ha funnits rätt till förmånen, ska arbetstagaren för att uppfylla villkoret lägga fram en tillräcklig utredning för pensionsanstalten om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av barnet. Föremålet för utredningen är då de omständigheter som behövs för att ärendet ska kunna bedömas. Vid bedömningen av om utredningen är tillräcklig ska pensionsanstalten ha prövningsrätt från fall till fall.

I den nya 4 punkten i 1 mom. hänvisas till att det kan ha funnits rätt till förmånen under tiden för vården av barnet då åldern på barnet hade möjliggjort utbetalning av den förmån som nämns i punkten. När barnet är under tre år ska detta alltid anses vara fallet. Detta ska dessutom anses vara fallet när en förmån som nämns i punkten kan enligt förmånslagstiftningen betalas för ett barn som vårdas när barnet är över tre år. I de sistnämnda fallen är det i praktiken fråga om att förmånsperioden för en förälder till ett adoptivbarn sträcker sig längre än till att barnet är tre år gammalt. Om arbetstagaren lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon faktiskt förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn under den tid då barnets ålder enligt förmånslagstiftningen har möjliggjort utbetalning av den förmån som nämns i punkten, har det ingen betydelse om de övriga villkoren för beviljande av förmånen uppfylls. Det har således ingen betydelse om t.ex. en förmånsansökan har kommit in för sent eller om förutsättningarna för beviljande av förmånen på grund av vistelse utomlands inte uppfylls, om barnets ålder berättigar till den förmån som nämns i punkten och en tillräcklig utredning om skötseln av barnet läggs fram för pensionsanstalten.

Det föreslås att kravet på ändamålsenlig arbetspensionsrehabilitering flyttas från det inledande stycket i 1 mom. till den nya 5 punkten i 1 mom. för att förtydliga paragrafens struktur. Enligt rehabiliteringskommitténs åsikt framhäver den föreslagna ändringen tydligare än tidigare att kravet på ändamålsenlig rehabilitering för att förhindra arbetsförmåga hos arbetstagare eller förbättra deras arbets- och förvärvsförmåga är en absolut förutsättning för rehabilitering på samma nivå som andra förutsättningar för beviljande av rehabilitering.

Till 5 mom. fogas en övergångsbestämmelse. I bestämmelsen definieras den tidsperiod under vilken uppfyllandet av villkoret enligt 1 mom. 4 punkten ska granskas när det i de 36 kalendermånader som omedelbart föregår den månad under vilken arbetsförmågan började för en arbetstagare som får invalidpension och ansöker om rehabilitering ingår kalendermånader för tiden före den 1 januari 2019. Övergångsbestämmelsen gör det möjligt att vid verkställigheten också i dessa situationer stödja sig på uppgifterna i arbetspensionssystemet. De uppgifter som behövs ingår nämligen i inkomstregistret först fr.o.m. den 1 januari 2019. För tiden före 2019 har arbetspensionsanstalterna endast tillgång till uppgifter om arbetsinkomsterna för hela kalenderåret, inte månadsvisa uppgifter. För denna tid vore man därför tvungen att ta reda på de månatliga uppgifterna hos den som ansöker om rehabilitering. I övergångsbestämmelsen föreskrivs det därför att uppfyllandet av villkoret enligt 1 mom. 4 punkten ska granskas för de kalendermånader som föregår den 1 januari 2019 så att man i stället för kalendermånaden i fråga granskar hela det kalenderår i vilket kalendermånaden ingår. Om granskningsperioden på 36 månader t.ex. gäller för tiden mellan den 1 december 2018 och den 30 november 2021, då arbetsförmågan för en person som söker sig till rehabilitering från invalidpension har börjat i december 2021, ska hela kalenderåret 2018 granskas i stället för december 2018. De kalendermånader som granskas fr.o.m. den 1 januari 2019 ska däremot alltid beaktas månatligen på normalt sätt, även om en del av granskningsperioden på 36 månader för samma person infaller före 2019.

Detta innebär att om arbetsförmågan hos den som ansöker om rehabilitering har börjat t.ex. i april 2021, ska uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för tiden mellan den 1 januari 2018 och den 31 mars 2021. Om arbetsförmågan däremot började i april 2020, ska granskningen gälla för tiden mellan den 1 januari 2017 och den 31 mars 2020. Den period som granskas kan således i dessa situationer vara längre än normalt, vilket är fördelaktigt för den sökande. Enligt övergångsbestämmelsen ska alltid beaktas endast tiden före 2019. Kalendermånader som föregår 2019 ingår i praktiken i de 36 kalendermånader som omedelbart föregår arbetsförmågan, om personens arbetsförmåga har börjat i december 2021 eller tidigare. Tillämpningen av den föreslagna övergångsbestämmelsen begränsas således med tiden till situationer där tiden är lång mellan arbetsförmågans början och ansökan om rehabilitering.

26 §. Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan. Det föreslås att ordalydelsen i den sista meningen i 1 mom. ändras så att formuleringen motsvarar etablerad rättspraxis. Enligt den nuvarande formuleringen kan arbetstagaren få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför. Det villkorliga uttrycket ”kan få ersättning” stryks, och den nya ordalydelsen i den sista meningen i 1 mom. blir: ”Arbetstagaren ersätts för sådana behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.”

Reviderad på detta sätt motsvarar bestämmelsens ordalydelse försäkringsdomstolens ställningstagande i sitt beslut (FörsD 27.5.2009/4167:2008). Försäkringsdomstolen ansåg att syftet med 26 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare inte är att ge pensionsanstalten exklusiv prövningsrätt i fråga om huruvida behövliga och nödvändiga kostnader för yrkesinriktad rehabilitering ersätts. Försäkringsdomstolen hänvisade dessutom till Pensionsskyddscentralens lagstadgade behörighet att ge pensionsanstalterna rekommendationer för att säkerställa en enhetlig tillämpningspraxis vid tillämpningen av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och konstaterade att de kostnadsersättningar som avses i Pensionskyddscentralens tillämpningsanvisning betalas i enlighet med rekommendationerna från Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf. Försäkringsdomstolen konstaterade dessutom att TELA:s rekommendationer om standardsättningar för arbetspensionsrehabilitering för sin del främjar en enhetlig tillämpningspraxis och

likabehandling av de försäkrade vid avgörande av ärenden som gäller arbetspensionsrehabilitering, dock utan att binda pensionsanstalten eller besvärinstanserna i deras avgörandeverksamhet.

32 §. Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 1 mom. med bestämmelser om avbrytande av rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg. Paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt. Paragrafens gällande 1 mom., som gäller indragning av rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg, blir 2 mom. och det nuvarande 2 mom. blir på motsvarande sätt 3 mom. Samtidigt förtydligas ordalydelsen i momentet om indragning av rehabiliteringsförmåner genom att bestämmelsen ”som betalas till invalidpensionstagaren” efter ordet rehabiliteringstillägg stryks som onödigt. Bestämningen är onödig i det här sammanhanget, eftersom rehabiliteringstillägg endast kan beviljas personer som får invalidpension. Den kan också vara vilseledande med tanke på vissa situationer, eftersom syftet med bestämmelsen inte är att lämna sådana fall utanför grunderna för indragning av rehabiliteringstillägget där rehabiliteringstillägg enligt lag kan betalas till någon annan än pensionstagaren själv.

Utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan avbrytas, om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak. Den dag då rehabiliteringen avbryts räknas inte med när minimitiden för avbrytandet räknas ut. Förmånstagarens sjukdom kan vara samma sjukdom som rehabiliteringsbehovet har grundat sig på, eller någon annan sjukdom. Ett avbrytande i rehabiliteringen av någon annan orsak som inte beror på förmånstagaren eller någon annan giltig orsak kan i praktiken t.ex. grunda sig på en väsentlig förändring i förmånstagarens förhållanden, på en orsak som beror på arbetsgivaren eller på någon annan orsak som tillfälligt hindrar att rehabiliteringen fortsätter eller väsentligt ändrar förutsättningarna för fortsatt rehabilitering. Vid tillämpningen av bestämmelsen har det ingen särskiljande betydelse om orsaken till avbrytandet av rehabiliteringen är förmånstagarens sjukdom, någon annan orsak som inte beror på förmånstagaren eller någon annan giltig orsak till att rehabiliteringen avbryts. Av de tillämpnings-situationer som avses i bestämmelsen ska åtminstone någon dock kunna anses vara uppfylld. Om det inte finns någon giltig orsak att avbryta rehabiliteringen eller att vägra delta i den, föreligger en sådan grund för indragning av förmån som avses i följande moment i denna paragraf.

Utbetalningen av en förmån ska avbrytas från ingången av den kalendermånad som följer efter den kalendermånad under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Avbrytandet av rehabiliteringsförmåner stöder sig för närvarande på de bestämmelser om invalidpension som enligt 34 § i denna lag är tillämpliga på rehabiliteringsförmåner, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I de tillämpningsanvisningar som Pensionsskyddscentralen gör upp ingår rekommendationer om tolkningen av dessa bestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar nuvarande tillämpningspraxis när det gäller de omständigheter som kan komma i fråga som grund för avbrytandet, den tid som förutsätts för avbrytandet av rehabiliteringen samt tidpunkten för avbrytandet, även om tidpunkten för avbrytandet i nuvarande tillämpningspraxis kan ha varit förenad med prövning i ringa utsträckning i och med avsaknaden av en uttrycklig bestämmelse. Vid tillämpningen av bestämmelsen kan man således i tillämpliga delar stödja sig även på nuvarande rättspraxis.

Även om utbetalningen av rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning i regel avbryts i de situationer som avses i det nya 1 mom., föreskrivs det inte att avbrytandet ska vara obligatoriskt.

Den föreslagna bestämmelsen om avbrytande av rehabiliteringstillägget eller rehabiliteringspenningen motsvarar i detta avseende bestämmelsen om indragning av samma förmåner, som enligt förslaget flyttas till 2 mom. När det föreskrevs om indragning av rehabiliteringsförmåner motiverades den prövning som lämnades till pensionsanstalten med att retroaktiv indragning i vissa enstaka situationer kan leda till ett resultat som inte är skäligt (RP 45/2005 rd, s. 42). Av motsvarande skäl ska pensionsanstaltens prövning inte heller uteslutas när det fattas beslut om avbrytande av samma förmåner.

118 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden.* Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. I momentet finns det bestämmelser om betalning som regress till Folkpensionsanstaltens sjukförsäkringsfond av rehabiliteringspenning som beviljas retroaktivt, rehabiliteringstillägg som beviljas retroaktivt samt invalidpension som beviljas retroaktivt och därtill hörande rehabiliteringstillägg. De som kommer till rehabilitering från invalidpension får i praktiken oftast invalidpension för viss tid, dvs. rehabiliteringsstöd, men i formuleringen av bestämmelsen har också beaktats det alternativ att invalidpension för personer som söker rehabilitering kan ha beviljats tills vidare.

Pensionsanstalten kan betala retroaktiv rehabiliteringspenning, retroaktivt rehabiliteringstillägg eller retroaktiv invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg till sjukförsäkringsfonden, om arbetstagaren för samma tid har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005). Om betalningen av Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenningförmån för den avsedda tiden hade grundat sig på annan rehabilitering än sådan som beviljats enligt nämnda lagrum, finns det ingen sådan motsvarighet mellan förmånerna som förutsätts i bestämmelsen, och utbetalning enligt det föreslagna nya 4 mom. kommer inte på fråga. Retroaktiv rehabiliteringspenning, retroaktivt rehabiliteringstillägg eller retroaktiv invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg betalas till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar den rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten för samma tid. Betalning som regress kommer däremot inte i fråga i en situation där en person som är berättigad till arbetspensionsrehabilitering dessutom är berättigad till Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabilitering och på basis av denna får rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten och från vilken Folkpensionsanstalten då drar av den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat och endast betalar den del av förmånen som överstiger den.

Dessutom föreslås det att paragrafens rubrik ändras i syfte att förenhetliga språkbruket i arbetspensionslagarna. Paragrafens nuvarande rubrik lyder ”Betalning av pension och rehabiliteringspenning till sjukförsäkringsfonden”. Detta ersätts med rubriken ”Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden”, som redan för närvarande används i hänvisningsbestämmelserna i lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare och som gäller denna paragraf och som är rubriken för motsvarande paragraf i lagen om sjömanspensioner och pensionslagen för den offentliga sektorn.

127 a §. *Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt.* Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om pensionsanstaltens rätt att ta ut retroaktiv rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat. Pensionsanstalten har enligt bestämmelsen rätt att av Folkpensionsanstalten ta ut rehabiliteringspenning som den betalat ut retroaktivt, förutsatt att rehabiliteringspenningen har beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner och till den del förmånen till sitt belopp motsvarar den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg som pensionsanstalten har betalat till arbetstagaren för samma tid. Betalning som regress kommer däremot inte i fråga

i en situation där en person som är berättigad till arbetspensionsrehabilitering dessutom är berättigad till Folkpensionsanstaltens yrkesinriktade rehabilitering och på basis av denna får rehabiliteringspenning som betalas av Folkpensionsanstalten och från vilken Folkpensionsanstalten då drar av den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat och endast betalar den del av förmånen som överstiger den.

7.4 Lagen om pension för företagare

22 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 25 § i lagen om pension för arbetstagare. Till 5 mom. hänför sig en likadan övergångsbestämmelse som till 25 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

23 §. Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan. I paragrafen föreslås en motsvarande ändring som i 26 § i lagen om pension för arbetstagare.

29 §. Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 32 § i lagen om pension för arbetstagare.

108 a §. Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt. Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf som motsvarar den föreslagna 127 a § i lagen om pension för arbetstagare.

7.5 Lagen om pension för lantbruksföretagare

42 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 25 § i lagen om pension för arbetstagare. Till 5 mom. hänför sig en likadan övergångsbestämmelse som till 25 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

43 §. Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan. I paragrafen föreslås en motsvarande ändring som i 26 § i lagen om pension för arbetstagare.

45 §. Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden. Det föreslås att laghänvisningen i 1 mom. 5 punkten till 32 § i lagen om pension för arbetstagare ändras så att det i hänvisningen beaktas de bestämmelser om avbrytande av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg som föreslås bli fogade till 32 § i lagen om pension för arbetstagare. Enligt hänvisningsbestämmelsen i reviderade 1 mom. 5 punkten ska vid verkställigheten av lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas vad som i 32 § i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg.

102 a §. Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt. Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf som motsvarar den föreslagna 127 a § i lagen om pension för arbetstagare.

7.6 Lagen om sjömanspensioner

25 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 25 § i lagen om pension för arbetstagare. Till 5 mom. hänför sig en likadan övergångsbestämmelse som till 25 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

26 §. *Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan.* I paragrafen föreslås en motsvarande ändring som i 26 § i lagen om pension för arbetstagare.

32 §. *Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 32 § i lagen om pension för arbetstagare.

115 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden.* I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. på motsvarande sätt som i 118 § i lagen om pension för arbetstagare.

124 a §. *Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf som motsvarar den föreslagna 127 a § i lagen om pension för arbetstagare.

7.7 Pensionslagen för den offentliga sektorn

22 §. *Rätt till arbetspensionsrehabilitering.* Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 25 § i lagen om pension för arbetstagare. Till 5 mom. hänför sig en likadan övergångsbestämmelse som till 25 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

23 §. *Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan.* I paragrafen föreslås en motsvarande ändring som i 26 § i lagen om pension för arbetstagare.

30 §. *Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg.* Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 32 § i lagen om pension för arbetstagare.

129 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden.* I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. på motsvarande sätt som i 118 § i lagen om pension för arbetstagare.

138 a §. *Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf som motsvarar den föreslagna 127 a § i lagen om pension för arbetstagare.

8 Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023. De föreslagna bestämmelserna i 8 kap. 11 § 2 och 4 mom. i sjukförsäkringslagen tillämpas när deltidsarbetet har inletts den 1 januari 2023 eller därefter. Den föreslagna bestämmelsen i 8 kap. 12 § i sjukförsäkringslagen ska tillämpas när maximitiden för partiell sjukdagpenning enligt den gällande bestämmelsen inte har gått ut redan före den 1 januari 2023.

Den föreslagna bestämmelsen 18 § 3 mom. i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ska tillämpas när rehabiliteringen börjar den 1 januari 2023 eller därefter. Om rehabiliteringen har inletts före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. De föreslagna 23 och 24 § i rehabiliteringslagen ska tillämpas på rehabiliteringspenningförmåner som betalas den 1 januari 2023 eller för tiden därefter. De föreslagna bestämmelserna i 27 § 1 mom. och 41 § 4 mom. i rehabiliteringslagen ska tillämpas när ansökan om rehabiliteringspenning har blivit anhängig den 1 januari 2023 eller senare.

Ändringarna i arbetspensionslagarna ska tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft.

9 Verkställighet och uppföljning

Folkpensionsanstalten och pensionsanstalterna svarar för verkställigheten av lagarna. I samband med verkställigheten är det viktigt att informera om ändringarna. Folkpensionsanstalten och pensionsanstalterna ger handledning och rådgivning i anslutning till olika förmåner och ansökan om dem. Dessutom ska Folkpensionsanstalten och pensionsanstalterna reservera resurser för information till och utbildning av personalen.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra propositioner.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I 6 § i Finlands grundlag (731/1999) föreskrivs att alla är lika inför lagen. I regeringens proposition om revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) konstateras det att paragrafen inte bara uttrycker kravet på rättslig jämlikhet utan också tanken på faktisk jämställdhet. Genom lag kan man inte utan allmänt godtagbara grunder, godtyckligt, ge medborgare eller medborgargrupper en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter dock inte att alla medborgare ska bemötas likadant i alla avseenden, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana. Jämlikhetssynpunkter har betydelse både då man beviljar medborgarna förmåner och rättigheter enligt lag och då man ålägger dem skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse bemöter människor olika för att främja bl.a. faktisk jämlikhet. Grundlagsutskottet har i sin praxis uttryckligen betonat att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen då man strävar efter en reglering som den rådande samhällsutvecklingen kräver (RP 309/1993 rd och de utlåtanden av grundlagsutskottet som nämns i den samt t.ex. GrUU 59/2002 rd, GrUU 1/2006 rd, GrUU 38/2006 rd, GrUU 28/2009 rd, GrUU 64/2010 rd, GrUU 2/2011 rd, GrUU 12/2011 rd, GrUU 11/2012 rd).

Jämlikhetsbestämmelsen kompletteras av diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Momentet förbjuder å andra sidan inte all åtskillnad mellan människor, även om åtskillnaden bygger på en av de särskilt nämnda grunderna i diskrimineringsbestämmelsen. Det väsentliga är om det är möjligt att motivera åtskillnaden på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Kraven på en motivering är höga, särskilt vad gäller de i bestämmelsen uppräknade förbjudna grunderna för åtskillnad. Bestämmelsen utgör inget hinder för nödvändig positiv särbehandling för att trygga den faktiska jämlikheten, dvs. åtgärder som förbättrar ställningen och förhållandena för en viss grupp, t.ex. kvinnor, barn och minoriteter (RP 309/1993 rd).

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förbättra likabehandlingen av förmånstagarna. Erhållandet av förmåner är alltid förenat med vissa lagstadgade förutsättningar, och ur ett jämlikhetsperspektiv avviker propositionen inte från utgångspunkterna i gällande lagstiftning. Propositionen ska således inte anses strida mot den jämlikhet som tryggas i 6 § i grundlagen.

Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 11 § 2 och 4 mom. samt 12 § och 9 kap. 10 § 1 mom., sådana de lyder, 8 kap 11 § 2 mom. i lag 532/2009 och 4 mom. i lag 882/2019, 12 § i lag 972/2013 samt 9 kap. 10 § 1 mom. i lag 28/2022 som följer:

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

11 §

Rätt till partiell sjukdagpenning

En arbetstagare eller företagare som är arbetsoförmögen i enlighet med 4 § har rätt till partiell sjukdagpenning efter den självrisktid som avses i 7 § eller efter den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen när de förutsättningar som anges i denna paragraf föreligger. Arbete under självrisktiden på det sätt som avses i 3 mom. hindrar inte att självrisktiden löper ut.

Med heltidsarbete avses förvärvsarbete i vilket arbetstagarens ordinarie arbetstid är minst 30 timmar per vecka eller där arbetstiden under den utjämningsperiod som tillämpas utjämnas till minst 30 timmar i veckan, eller förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid motsvarar den ordinarie arbetstid för en arbetstagare i heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen. Om arbetstagaren samtidigt arbetar i två eller flera anställningsförhållanden på deltid, anses arbetet utgöra heltidsarbete om den sammanlagda arbetstiden är minst 30 timmar per vecka.

12 §

Betalning av partiell sjukdagpenning

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 150 vardagar. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas dock också sådana dagar för vilka partiell sjukdagpenning inte har betalats på grund av att den försäkrade har fått föräldradagpenning för samma tid. Har den försäkrade varit arbetsför i tolv månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut.

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 §

Hinder för erhållande av föräldradagpenning

Rätt till föräldradagpenning föreligger inte för den tid den försäkrade är i förvärvsarbete eller i annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet eller heltidsstudier. Rätt till föräldradagpenning föreligger inte under lagstadgad semester eller annan avlönad ledighet med undantag för graviditetsledighet, särskild graviditetsledighet eller föräldraledighet enligt arbetsavtalslagen under vilken arbetsgivaren har rätt till en förmån enligt 7 kap. 4 §. Som förvärvsarbete betraktas inte en förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen (410/2015) och som förtroendevald enligt 74 § i lagen om välfärdsområden (611/2021), med undantag för förtroendevalda på hel- eller deltid enligt 80 § i kommunallagen och 85 § i lagen om välfärdsområden. Som förvärvsarbete betraktas inte heller verksamhet som närståendevårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) eller som familjevårdare som ingått ett uppdragsavtal med kommunen enligt familjevårdslagen (263/2015).

Denna lag träder i kraft den 20 . På en försäkrad för vilken maximitiden för den partiella sjukdagpenningen har uppnåtts före den 1 januari 2023 tillämpas 8 kap. 12 § i den sjukförsäkringslag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Om arbetet på deltid har inletts före den 1 januari 2023, tillämpas de bestämmelser i 8 kap. 11 § 2 och 4 mom. i sjukvårdslagen som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 19 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1309/2016.
ändras 6 § 2 mom., 18 § 3 mom., 23 § 2 mom., 24 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 39 § samt 41 § 4 mom.,
av dem 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag 973/2013, 23 § 2 mom. samt 24 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1097/2018, 27 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1200/2009, 39 § sådant det lyder i lagarna 1200/2009 och 1272/2016, samt
fogas till 23 §, sådant det lyder i lagarna 1236/2014 och 1097/2018, ett nytt 3 mom. som följer:

6 §

Ordnanande av yrkesinriktad rehabilitering

Folkpensionsanstalten är inte skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om sådan har ordnats enligt arbetspensionslagarna eller enligt bestämmelserna om specialundervisning eller om den försäkrade har fått ett förhandsbeslut om sin rätt till arbetspensionsrehabilitering som gäller när rehabilitering söks.

18 §

Rehabiliteringspenning för lagstadgad rehabilitering

Rehabiliteringspenning betalas för rehabilitering som ges med stöd av lagen om företagshälsovård, om rehabiliteringen ges på grund av problem med arbets- eller förvärvsförmågan som har konstaterats inom företagshälsovården och arbetsgivaren eller företagaren deltar i kostnaderna för rehabiliteringen. En förutsättning för att rehabiliteringspenning ska beviljas under tiden för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård är att det är fråga om yrkesinriktad rehabilitering som sätts in i ett tidigt skede och att kunden inte har rätt till yrkesinriktad rehabilitering med stöd av arbetspensionslagarna. En ytterligare förutsättning för att rehabiliteringspenning ska beviljas är att kunden under arbetsprövningen arbetar med helt nya eller till väsentliga delar ändrade arbetsuppgifter eller med hjälp av specialarrangemang i sina tidigare arbetsuppgifter. Beslut om rehabiliteringspenning som betalas för tid i arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård kan fattas för högst 45 vardagar.

23 §

Betalning av rehabiliteringspenning

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning, med undantag för karenstiden enligt 25—27 §, för den tid som rehabiliteringsklienten deltar i utbildning som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering, för annan yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § för personer utanför arbetslivet, för läroavtalsutbildning, för yrkesinriktad rehabilitering av unga enligt 7 a § och för sådan rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning för unga enligt 20 §, om klienten är förhindrad att utföra något annat arbete som kan jämföras med huvudsyssla än sådant som ingår i rehabiliteringen.

Trots vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas rehabiliteringspenning till fullt belopp för yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 och 7 a § även för de dagar då rehabiliteringsklienten inte deltar i rehabiliteringen (flexibel dag), om det har avtalats att rehabiliteringsklienten ska delta i yrkesinriktad rehabilitering mindre än fem dagar i veckan, dock minst tre dagar i veckan. Rehabiliteringspenning betalas för en flexibel dag när Folkpensionsanstalten har fastställt en möjlighet till sådana dagar i samband med den yrkesinriktade rehabiliteringstjänsten och när behovet av en flexibel dag grundar sig på att rehabiliteringsklienten antingen på grund av en i 6 § avsedd väsentlig försämring av arbets- eller studieförmågan och förvärvsmöjligheterna eller på grund av en i 7 a § avsedd väsentlig försämring av funktionsförmågan inte kan delta i rehabilitering fem dagar i veckan. För att rehabiliteringspenning ska betalas krävs det dessutom att rehabiliteringsklienten på den flexibla dagen är förhindrad att arbeta.

24 §

Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid

För tryggande av att den yrkesinriktade rehabiliteringen som ordnas av Folkpensionsanstalten framskrider och rehabiliteringsklienten får sin försörjning kan rehabiliteringspenning också betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början (väntetid) samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder (mellanliggande tid). Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete. Rehabiliteringspenningen under väntetiden och den mellanliggande tiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, beräknat separat för vardera grunden, om det inte för tryggande av utkomsten och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning också för väntetid och mellanliggande tid till en rehabiliteringsklient som deltar i sådan yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a § om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete. Rehabiliteringspenningen för väntetid och mellanliggande tid betalas minskad med 20 procent.

27 §

Betalning utan karenstid

Någon karenstid iakttas inte om rehabiliteringsklienten omedelbart före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas fick sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Karenstid föreligger inte heller om rehabiliteringsklienten har

fått grundläggande utkomststöd i enlighet med lagen om utkomststöd (1412/1997) under samma eller föregående kalendermånad före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas.

39 §

Retroaktiv betalning

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas sjukdagpenning partiell sjukdagpenning, dagpenning vid smittsam sjukdom eller donationsdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ålderspension eller garantipension eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, kan pensionen eller ersättningen till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen för samma tid betalas till Folkpensionsanstalten. Retroaktiv invalidpension och arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna betalas dock inte till Folkpensionsanstalten till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen.

Om en rehabiliteringsklient har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller dagpenningförmån enligt sjukförsäkringslagen, kan den rehabiliteringspenning som betalas för samma tid upp till beloppet av den betalda arbetslöshetsförmånen eller dagpenningförmånen återkrävas av Folkpensionsanstalten eller betalas till den behöriga arbetslöshetskassan till den del som motsvarar den förmån som kassan har betalt.

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning enligt denna lag på grundval av yrkesinriktad rehabilitering som ges med stöd av 6 § i denna lag för samma tid som den för vilken han eller hon har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna, har arbetspensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats enligt pensionslagarna för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna för samma tid som den för vilken han eller hon har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag på grundval av yrkesinriktad rehabilitering som beviljats med stöd av 6 § i denna lag, har Folkpensionsanstalten rätt att av pensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning, det rehabiliteringstillägg eller den invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som pensionsanstalten betalat retroaktivt till den del den motsvarar den rehabiliteringspenning som har betalats enligt denna lag för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

41 §

Ansökan om förmåner och ersättningar

Rehabiliteringspenning och ersättning för uppehälle skall sökas inom sex månader från den dag då förmånen önskas. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning skall sökas inom sex månader efter att betalningen av rehabiliteringspenningen har upphört.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Bestämmelserna i 18 § 3 mom. tillämpas när rehabiliteringen börjar den 1 januari 2023 eller därefter. Om rehabiliteringen har inletts före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i 23 och 24 § tillämpas på rehabiliteringspenningförmåner som betalas den 1 januari 2023 eller för tiden därefter. Bestämmelserna i 27 § 1 mom. och 41 § 4 mom. tillämpas när ansökan om rehabiliteringspenning har blivit anhängig den 1 januari 2023 eller därefter.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) det inledande stycket i 25 § 1 mom., 25 § 1 mom. 3 punkten, 25 § 2 och 5 mom., 26 § 1 mom., rubriken för 32 § och 32 § 2 mom. samt rubriken för 118 §, av dem 25 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1148/2020 och 25 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1164/2007, samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 32 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 118 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 127 a § som följer:

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärsarbete på grund av vården av sitt barn, om för månen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregått den månad då arbetsförmågan började.

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

32 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmån eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av den kalendermånad som följer efter den kalendermånad under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

127 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som

Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter att denna lag har trätt i kraft.

Uppfyllandet av villkoret i 25 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 25 § 5 mom. i denna lag.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pension för företagare (1272/2006) det inledande stycket i 22 § 1 mom., 22 § 1 mom. 3 punkten, 22 § 2 och 5 mom., 23 § 1 mom. samt rubriken för 29 § och 29 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1149/2020 och 22 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1166/2007, samt
fogas till 22 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 29 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., samt till lagen en ny 108 a § som följer:

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) företagaren har andra arbetsförtjänster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller företagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller företagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra företagarens arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att företagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter företagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en företagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 32 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i företagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsoförmågan började.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Företagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

29 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

108 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en företagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 22 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 22 § 5 mom. i denna lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) det inledande stycket i 42 § 1 mom., 42 § 1 mom. 3 punkten, 42 § 2 och 5 mom., 43 § 1 mom. samt 45 § 1 mom. 5 punkten, av dem 42 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1151/2020 och 42 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1170/2007, samt

fogas till 42 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter och till lagen en ny 102 a § som följer:

42 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En lantbruksföretagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) lantbruksföretagaren har andra arbetsförtjänster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller lantbruksföretagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller lantbruksföretagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra lantbruksföretagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas lantbruksföretagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att lantbruksföretagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter lantbruksföretagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en lantbruksföretagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 47 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i lantbruksföretagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsoförmågan började.

43 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Lantbruksföretagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på rehabilitering vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

5) 32 § om avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg, och

102 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en lantbruksföretagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken lantbruksföretagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 42 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 42 § 5 mom. i denna lag.

6.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) det inledande stycket i 25 § 1 mom., 25 § 1 mom. 3 punkten, 25 § 2 och 5 mom., 26 § 1 mom. samt rubriken för 32 § och 32 § 2 mom., av dem 25 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1150/2020 och 25 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1168/2007, samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 32 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 115 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 124 a § som följer:

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärsarbete på grund av vården av sitt barn, om för månen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom om den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsförmågan började.

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

32 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

115 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägg till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

124 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som

Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 25 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 25 § 5 mom. i denna lag.

7.

Lag

om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) det inledande stycket i 22 § 1 mom., 22 § 1 mom. 3 punkten, 22 § 2 och 5 mom., 23 § 1 mom. samt rubriken för 30 § och 30 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1152/2020, samt *fogas* till 22 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 30 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 129 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 138 a § som följer:

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i denna lag under de 36 kalendermånader som omedelbart föregick den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 33 § 1 och 2 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten i denna paragraf på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsförmågan började.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför och som stöder rehabiliteringen.

30 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

129 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägg till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

138 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för

samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20.

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 22 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 22 § 5 mom. i denna lag.

Helsingfors den 19 september 2022

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 11 § 2 och 4 mom. samt 12 § och 9 kap. 10 § 1 mom., sådana de lyder, 8 kap 11 § 2 mom. i lag 532/2009 och 4 mom. i lag 882/2019, 12 § i lag 972/2013 samt 9 kap. 10 § 1 mom. i lag 28/2022 som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

11 §

11 §

Rätt till partiell sjukdagpenning

Rätt till partiell sjukdagpenning

En arbetstagare eller företagare som är arbetsförmögen i enlighet med 4 § har rätt till partiell sjukdagpenning efter den självrisktid som avses i 7 § eller efter den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen när de förutsättningar som anges i denna paragraf föreligger.

En arbetstagare eller företagare som är arbetsförmögen i enlighet med 4 § har rätt till partiell sjukdagpenning efter den självrisktid som avses i 7 § eller efter den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som omedelbart föregått den partiella sjukdagpenningen när de förutsättningar som anges i denna paragraf föreligger. *Arbete under självrisktiden på det sätt som avses i 3 mom. hindrar inte att självrisktiden löper ut.*

Med heltidsarbete avses förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid motsvarar den ordinarie arbetstid för en arbetstagare i heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen. Om det inte finns något kollektivavtal i branschen, ska arbetstiden jämföras med den på lag grundande ordinarie arbetstid som avses i 3 kap. i arbetstidslagen (872/2019). Om arbetstagaren

Med heltidsarbete avses förvärvsarbete i vilket arbetstagarens *ordinarie arbetstid är minst 30 timmar per vecka eller där arbetstiden under den utjämningsperiod som tillämpas utjämnas till minst 30 timmar i veckan, eller förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid motsvarar den ordinarie arbetstid för en arbetstagare i heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen.* Om arbetstagaren samtidigt

Gällande lydelse

samtidigt arbetar i två eller flera anställningsförhållanden på deltid, anses arbetet utgöra heltidsarbete om den sammanlagda arbetstiden är minst 35 timmar per vecka.

12 §

Betalning av partiell sjukdagpenning

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 120 vardagar. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas dock också sådana dagar för vilka partiell sjukdagpenning inte har betalats på grund av att den försäkrade har fått föräldradagpenning för samma tid. Har den försäkrade varit arbetsför i tolv månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut.

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 §

Hinder för erhållande av föräldradagpenning

Rätt till föräldradagpenning föreligger inte för den tid den försäkrade är i förvärsarbete eller i annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet eller heltidsstudier. Rätt till föräldradagpenning föreligger inte under lagstadgad semester eller annan avlönad ledighet med undantag för graviditetsledighet, särskild graviditetsledighet eller föräldraledighet enligt arbetsavtalslagen under vilken arbetsgivaren har rätt till en förman enligt 7 kap. 4 §. Som förvärsarbete betraktas inte en förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.

Föreslagen lydelse

arbetar i två eller flera anställningsförhållanden på deltid, anses arbetet utgöra heltidsarbete om den sammanlagda arbetstiden är minst 30 timmar per vecka.

12 §

Betalning av partiell sjukdagpenning

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 150 vardagar. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas dock också sådana dagar för vilka partiell sjukdagpenning inte har betalats på grund av att den försäkrade har fått föräldradagpenning för samma tid. Har den försäkrade varit arbetsför i tolv månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut.

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 §

Hinder för erhållande av föräldradagpenning

Rätt till föräldradagpenning föreligger inte för den tid den försäkrade är i förvärsarbete eller i annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet eller heltidsstudier. Rätt till föräldradagpenning föreligger inte under lagstadgad semester eller annan avlönad ledighet med undantag för graviditetsledighet, särskild graviditetsledighet eller föräldraledighet enligt arbetsavtalslagen under vilken arbetsgivaren har rätt till en förman enligt 7 kap. 4 §. Som förvärsarbete betraktas inte en förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen (410/2015) och som förtroendevald enligt 74 § i lagen om välfärdsområden (611/2021),

Gällande lydelse

Som förvärvsarbete betraktas inte heller verksamhet som närståendevårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) eller som familjevårdare som ingått ett uppdragsavtal med kommunen enligt familjevårdslagen (263/2015).

Föreslagen lydelse

med undantag för förtroendevalda på hel- eller deltid enligt 80 § i kommunallagen och 85 § i lagen om välfärdsområden. Som förvärvsarbete betraktas inte heller verksamhet som närståendevårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) eller som familjevårdare som ingått ett uppdragsavtal med kommunen enligt familjevårdslagen (263/2015).

Denna lag träder i kraft den 20 .
På en försäkrad för vilken maximitiden för den partiella sjukdagpenningen har uppnåtts före den 1 januari 2023 tillämpas 8 kap. 12 § i den sjukförsäkringslag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Om arbetet på deltid har inletts före den 1 januari 2023, tillämpas de bestämmelser i 8 kap. 11 § 2 och 4 mom. i sjukvårdslagen som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 19 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1309/2016.
ändras 6 § 2 mom., 18 § 3 mom., 23 § 2 mom., 24 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 39 § samt 41 § 4 mom.,
av dem 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag 973/2013, 23 § 2 mom. samt 24 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1097/2018, 27 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1200/2009, 39 § sådant det lyder i lagarna 1200/2009 och 1272/2016, samt
fogas till 23 §, sådant det lyder i lagarna 1236/2014 och 1097/2018, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Ordnande av yrkesinriktad rehabilitering

Ordnande av yrkesinriktad rehabilitering

Folkpensionsanstalten är inte skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om sådan har ordnats enligt arbetspensionslagarna eller enligt bestämmelserna om specialundervisning.

Folkpensionsanstalten är inte skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering om sådan har ordnats enligt arbetspensionslagarna eller enligt bestämmelserna om specialundervisning *eller om den försäkrade har fått ett förhandsbeslut om sin rätt till arbetspensionsrehabilitering som gäller när rehabilitering söks.*

18 §

18 §

Rehabiliteringspenning för lagstadgad rehabilitering

Rehabiliteringspenning för lagstadgad rehabilitering

Rehabiliteringspenning kan betalas för rehabilitering som ges med stöd av lagen om företagshälsovård, om rehabiliteringen ges på grund av problem med arbets- eller förvärvsförmågan som har konstaterats inom företagshälsovården och arbetsgivaren eller företagaren deltar i kostnaderna för rehabiliteringen.

Rehabiliteringspenning *betalas* för rehabilitering som ges med stöd av lagen om företagshälsovård, om rehabiliteringen ges på grund av problem med arbets- eller förvärvsförmågan som har konstaterats inom företagshälsovården och arbetsgivaren eller företagaren deltar i kostnaderna för rehabiliteringen. *En förutsättning för att rehabiliteringspenning*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ska beviljas under tiden för arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård är att det är fråga om yrkesinriktad rehabilitering som sätts in i ett tidigt skede och att kunden inte har rätt till yrkesinriktad rehabilitering med stöd av arbetspensionslagarna. En ytterligare förutsättning för att rehabiliteringspenning ska beviljas är att kunden under arbetsprövningen arbetar med helt nya eller till väsentliga delar ändrade arbetsuppgifter eller med hjälp av specialarrangemang i sina tidigare arbetsuppgifter. Beslut om rehabiliteringspenning som betalas för tid i arbetsprövning enligt lagen om företagshälsovård kan fattas för högst 45 vardagar.

19 §

Rehabiliteringspenning för annan rehabilitering

Rehabiliteringspenning kan beviljas också för anpassningsträning som finansieras med medel av penningpelsbolagets avkastning enligt 17 § i lotterilagen (1047/2001), om träningen motsvarar anpassningsträning enligt 18 § 1 mom.

23 §

Betalning av rehabiliteringspenning

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning, med undantag för karenstiden enligt 25—27 §, för den tid som rehabiliteringsklienten deltar i utbildning som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering, läroavtalsutbildning, sådan yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a § och sådan rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning för unga enligt 20 §, om klienten är förhindrad att utföra något annat arbete som kan jämföras med huvudsyssla än sådant som ingår i rehabiliteringen.

19 §

Rehabiliteringspenning för annan rehabilitering

(upphävs)

23 §

Betalning av rehabiliteringspenning

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning, med undantag för karenstiden enligt 25—27 §, för den tid som rehabiliteringsklienten deltar i utbildning som ordnas som yrkesinriktad rehabilitering, för annan yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § för personer utanför arbetslivet, för läroavtalsutbildning, för yrkesinriktad rehabilitering av unga enligt 7 a § och för sådan rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning för unga enligt 20 §, om klienten är förhindrad att utföra något annat arbete som kan jämföras med huvudsyssla än sådant som ingår i rehabiliteringen.

Gällande lydelse

24 §

Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid

För tryggande av att den yrkesinriktade rehabiliteringen framskrider och rehabiliteringsklienten får sin försörjning kan rehabiliteringspenning också betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början (*väntetid*) samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder (*mellanliggande tid*). Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete *eller av andra system som tryggar den grundläggande försörjningen*. Rehabiliteringspenningen under väntetiden och den mellanliggande tiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, beräknat separat för vardera grunden, om det inte för tryggande av utkomsten och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

Föreslagen lydelse

Trots vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas rehabiliteringspenning till fullt belopp för yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 och 7 a § även för de dagar då rehabiliteringsklienten inte deltar i rehabiliteringen (flexibel dag), om det har avtalats att rehabiliteringsklienten ska delta i yrkesinriktad rehabilitering mindre än fem dagar i veckan, dock minst tre dagar i veckan. Rehabiliteringspenning betalas för en flexibel dag när Folkpensionsanstalten har fastställt en möjlighet till sådana dagar i samband med den yrkesinriktade rehabiliteringstjänsten och när behovet av en flexibel dag grundar sig på att rehabiliteringsklienten antingen på grund av en i 6 § avsedd väsentlig försämring av arbets- eller studieförmågan och förvärvsmöjligheterna eller på grund av en i 7 a § avsedd väsentlig försämring av funktionsförmågan inte kan delta i rehabilitering fem dagar i veckan. För att rehabiliteringspenning ska betalas krävs det dessutom att rehabiliteringsklienten på den flexibla dagen är förhindrad att arbeta.

24 §

Rehabiliteringspenning för väntetid och mellanliggande tid

För tryggande av att den yrkesinriktade rehabiliteringen *som ordnas av Folkpensionsanstalten* framskrider och rehabiliteringsklienten får sin försörjning kan rehabiliteringspenning också betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början (*väntetid*) samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder (*mellanliggande tid*). Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden och den mellanliggande tiden om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete. Rehabiliteringspenningen under väntetiden och den mellanliggande tiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, beräknat separat för vardera grunden, om det inte för tryggande av utkomsten och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

Gällande lydelse

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning också för väntetid och mellanliggande tid till en rehabiliteringsklient som deltar i sådan yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a §. Rehabiliteringspenningen för väntetid och mellanliggande tid betalas minskad med 20 procent.

27 §

Betalning utan karenstid

Någon karenstid iakttas inte om rehabiliteringsklienten omedelbart före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas fick sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

39 §

Retroaktiv betalning

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ålderspension, garantipension eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, ska pensionen eller ersättningen till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen för samma tid betalas till Folkpensionsanstalten. Retroaktiv invalidpension och arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna betalas dock inte till Folkpensionsanstalten till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen.

Föreslagen lydelse

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betalas rehabiliteringspenning också för väntetid och mellanliggande tid till en rehabiliteringsklient som deltar i sådan yrkesinriktad rehabilitering för unga som avses i 7 a § *om han eller hon inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete*. Rehabiliteringspenningen för väntetid och mellanliggande tid betalas minskad med 20 procent.

27 §

Betalning utan karenstid

Någon karenstid iakttas inte om rehabiliteringsklienten omedelbart före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas fick sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). *Karenstid föreligger inte heller om rehabiliteringsklienten har fått grundläggande utkomststöd i enlighet med lagen om utkomststöd (1412/1997) under samma eller föregående kalendermånad före den dag från vilken rehabiliteringspenningen beviljas.*

39 §

Retroaktiv betalning

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas sjukdagpenning *partiell sjukdagpenning, dagpenning vid smittsam sjukdom eller donationsdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen, ålderspension eller garantipension eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, kan pensionen eller ersättningen till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen för samma tid betalas till Folkpensionsanstalten. Retroaktiv invalidpension och arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna betalas dock inte till Folkpensionsanstalten till den del som den motsvarar rehabiliteringspenningen.

Gällande lydelse

Om en rehabiliteringsklient har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, *sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, annan föräldradagpenning än sådan som avses i 11 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen eller specialvårdspenning*, innehålls till Folkpensionsanstalten den rehabiliteringspenning som betalas för samma tid upp till ett belopp som motsvarar den arbetslöshetsförmån, den sjukdagpenning, den föräldradagpenning eller den specialvårdspenning som har betalats eller också betalas den till den behöriga arbetslöshetskassan till den del som motsvarar den förmån som kassan har betalat.

Föreslagen lydelse

Om en rehabiliteringsklient har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller dagpenningsförmån enligt sjukförsäkringslagen*, kan den rehabiliteringspenning som betalas för samma tid upp till beloppet av den betalda arbetslöshetsförmånen eller dagpenningsförmånen återkrävas av Folkpensionsanstalten eller betalas till den behöriga arbetslöshetskassan till den del som motsvarar den förmån som kassan har betalat.

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning enligt denna lag på grundval av yrkesinriktad rehabilitering som ges med stöd av 6 § i denna lag för samma tid som den för vilken han eller hon har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna, har arbetspensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats enligt pensionslagarna för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna för samma tid som den för vilken han eller hon har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag på grundval av yrkesinriktad rehabilitering som beviljats med stöd av 6 § i denna lag, har Folkpensionsanstalten rätt att av pensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning, det rehabiliteringstillägg eller den invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som pensionsanstalten betalat retroaktivt till den del den motsvarar den rehabiliteringspenning som har betalats

Gällande lydelse

41 §

Ansökan om förmåner och ersättningar

Rehabiliteringspenning och ersättning för uppehälle skall sökas inom fyra månader från den dag då förmånen önskas. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning skall sökas inom fyra månader efter att betalningen av rehabiliteringspenningen har upphört.

Föreslagen lydelse

enligt denna lag för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

41 §

Ansökan om förmåner och ersättningar

Rehabiliteringspenning och ersättning för uppehälle skall sökas inom *sex* månader från den dag då förmånen önskas. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning skall sökas inom *sex* månader efter att betalningen av rehabiliteringspenningen har upphört.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 18 § 3 mom. tillämpas när rehabiliteringen börjar den 1 januari 2023 eller därefter. Om rehabiliteringen har inletts före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i 23 och 24 § tillämpas på rehabiliteringspenningförmåner som betalas den 1 januari 2023 eller för tiden därefter. Bestämmelserna i 27 § 1 mom. och 41 § 4 mom. tillämpas när ansökan om rehabiliteringspenning har blivit anhängig den 1 januari 2023 eller därefter.*

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) det inledande stycket i 25 § 1 mom., 25 § 1 mom. 3 punkten, 25 § 2 och 5 mom., 26 § 1 mom., rubriken för 32 § och 32 § 2 mom. samt rubriken för 118 §, av dem 25 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1148/2020 och 25 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1164/2007, samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 32 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 118 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 127 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2–4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig

Gällande lydelse

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension.

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren *kan få ersättning* för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Föreslagen lydelse

utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension *och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregått den månad då arbetsförmågan började.*

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren *ersätts* för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Gällande lydelse

32 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren kan dras in, om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringspenning till sjukförsäkringsfonden

Föreslagen lydelse

32 §

Avbrytande och *indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg*

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmån eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av den kalendermånad som följer efter den kalendermånad under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

127 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter att denna lag har trätt i kraft.

Uppfyllandet av villkoret i 25 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 25 § 5 mom. i denna lag.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pension för företagare (1272/2006) det inledande stycket i 22 § 1 mom., 22 § 1 mom. 3 punkten, 22 § 2 och 5 mom., 23 § 1 mom. samt rubriken för 29 § och 29 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1149/2020 och 22 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1166/2007, samt

fogas till 22 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 29 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., samt till lagen en ny 108 a § som följer:

Gällande lydelse

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få *ändamålsenlig* yrkesinriktad rehabilitering *för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan*, om

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) företagaren har andra arbetsförtjänster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2–4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller företagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller företagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utred-

Gällande lydelse

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att företagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter företagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en företagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 32 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i företagarens invalidpension.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inle-

Föreslagen lydelse

ning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra företagarens arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att företagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att företagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter företagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en företagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 32 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i företagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsoförmågan började.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Fö-

Gällande lydelse

dande av eller fortsatt näringsverksamhet. Företagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

29 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringspenningen eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren kan dras in, om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

Föreslagen lydelse

retagaren *ersätts* för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

29 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

108 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en företagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 22 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 22 § 5 mom. i denna lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) det inledande stycket i 42 § 1 mom., 42 § 1 mom. 3 punkten, 42 § 2 och 5 mom., 43 § 1 mom. samt 45 § 1 mom. 5 punkten, av dem 42 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1151/2020 och 42 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1170/2007, samt
fogas till 42 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter och till lagen en ny 102 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

42 §

42 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En lantbruksföretagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få *ändamålsenlig* yrkesinriktad rehabilitering *för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan*, om

En lantbruksföretagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) *lantbruksföretagaren har andra arbetsförtjänster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller lantbruksföretagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller lantbruksföretagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning om att han eller hon för-*

Gällande lydelse

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas lantbruksföretagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att lantbruksföretagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter lantbruksföretagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en lantbruksföretagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 47 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i lantbruksföretagarens invalidpension.

43 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Lantbruksföretagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Föreslagen lydelse

hindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra lantbruksföretagarens arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas lantbruksföretagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att lantbruksföretagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter lantbruksföretagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en lantbruksföretagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 47 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i lantbruksföretagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsoförmågan började.

43 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Lantbruksföretagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Gällande lydelse

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på rehabilitering vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

5) 32 § om indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg, och

Föreslagen lydelse

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på rehabilitering vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

5) 32 § om *avbrytande och* indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg, och

102 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en lantbruksföretagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken lantbruksföretagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 42 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*till den tidsperiod på 36 kalendermånader
som avses i 42 § 5 mom. i denna lag.*

6.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) det inledande stycket i 25 § 1 mom., 25 § 1 mom. 3 punkten, 25 § 2 och 5 mom., 26 § 1 mom. samt rubriken för 32 § och 32 § 2 mom., av dem 25 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1150/2020 och 25 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1168/2007, samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 32 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 115 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 124 a § som följer:

Gällande lydelse

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få *ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan*, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) *arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2–4 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn under de 36 kalendermånader som omedelbart föregått den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig*

Gällande lydelse

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom om den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering..

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension.

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren kan få ersättning för sådana behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Föreslagen lydelse

utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom om den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsoförmågan började.

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Gällande lydelse

32 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringspenningen eller *det* rehabiliteringstillägg som betalas till en invalidpensionstagare kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

115 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Föreslagen lydelse

32 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

115 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagararen har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägg till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

124 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.*

Uppfyllandet av villkoret i 25 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 25 § 5 mom. i denna lag.

7.

Lag

om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) det inledande stycket i 22 § 1 mom., 22 § 1 mom. 3 punkten, 22 § 2 och 5 mom., 23 § 1 mom. samt rubriken för 30 § och 30 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 1152/2020, samt *fogas* till 22 § 1 mom. nya 4 och 5 punkter, till 30 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1 mom. och det ändrade 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 129 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 138 a § som följer:

Gällande lydelse

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få *ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan*, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare *som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering*, om

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring,

4) *arbetstagaren har andra arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna än sådana som betalats på basis av anställningsförhållanden som avses i 4 § 2 mom. 2—4 punkten i denna lag under de 36 kalendermånader som omedelbart föregick den månad då rehabiliteringsansökan blivit anhängig eller arbetstagaren under denna tid eller en del av den har vårdat sitt barn, på basis av vilken föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd för hemvård av barn enligt Ålands landskapslagstiftning har betalats, eller arbetstagaren för pensionsanstalten lägger fram en*

Gällande lydelse

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 33 § 1 och 2 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten i denna paragraf på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför och som stöder rehabiliteringen.

Föreslagen lydelse

tillräcklig utredning om att han eller hon förhindrats från förvärvsarbete på grund av vården av sitt barn, om förmånen inte har betalats under denna tid, även om han eller hon kunde ha varit berättigad till förmånen, och

5) rehabiliteringen är ändamålsenlig för att förhindra arbetstagarens arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 33 § 1 och 2 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten i denna paragraf på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension och uppfyllandet av det villkor som avses i 1 mom. 4 punkten granskas för de 36 månader som omedelbart föregick den månad då arbetsförmågan började.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren ersätts för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför och som stöder rehabiliteringen.

Gällande lydelse

30 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringspenningen eller det rehabiliteringstillägg som betalas till en invalidpensionstagare kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

129 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Föreslagen lydelse

30 §

Avbrytande och indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Om den yrkesinriktade rehabiliteringen avbryts för mer än 30 kalenderdagar på grund av sjukdom hos mottagaren av rehabiliteringsförmånen eller av någon annan orsak som inte beror på honom eller henne eller om mottagaren av rehabiliteringsförmånen avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen av någon annan giltig orsak, kan utbetalningen av rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget avbrytas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rehabiliteringen avbrutits.

Rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

129 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), betalas rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget eller invalidpensionen och därtill anslutna rehabiliteringstillägg till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som betalats för samma tid, om inte Folkpensionsanstalten

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

drar av dem från den rehabiliteringspenning som den betalar.

138 a §

Återkrav av rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten beviljat retroaktivt

Om en arbetstagare retroaktivt beviljas rehabiliteringspenning på grundval av yrkesriktad rehabilitering enligt 6 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag, har pensionsanstalten rätt att av Folkpensionsanstalten återkräva den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar retroaktivt till den del den motsvarar beloppet av den rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutna rehabiliteringstillägg som har betalats för samma tid. Rätt till återkrav föreligger dock inte, om den rehabiliteringsförmån som arbetspensionsanstalten betalat dras av från den rehabiliteringspenning som Folkpensionsanstalten betalar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på rehabiliteringsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen.

Uppfyllandet av villkoret i 22 § 1 mom. 4 punkten i denna lag granskas för tiden före den 1 januari 2019 i fråga om alla de kalenderår, i vilka ingår kalendermånader som hör till den tidsperiod på 36 kalendermånader som avses i 22 § 5 mom. i denna lag.